

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

A Haynald-jubileum.

A hódoló feliratok.

Bács-Bodrogh vármegye közönsége.
 Főmagasságú Biboros Érsek úr!
 Kegyelmes Urunk!

Ötven éves áldozásának jubileuma alkal-
 mából Bács-Bodrogh vármegye egyetemét kép-
 viselő törvényhatósági bizottság is lelkesedéssel
 csatlakozik azon tisztelgők sorába, kik e magasz-
 tos ünnepélyt arra használják fel, hogy Főmagas-
 ságod személye iránt érzett határtalan tiszteletük-
 nek, örök hálájuknak és el nem múltó ragaszkodá-
 sának kifejezést adni törekednek.

A letűnt s eseményekben oly gazdag ötven
 évre való visszapillantás lelki szemünk elé varáz-
 solja azon sokoldalú céltudatos munkásságot,
 melyet Főmagasságod ezen félszázad alatt kifejtett.
 Eme félszázad alatt a tudomány nemcsak
 szakavatott művelőjét, de lankadni nem tudó bő-
 kezű támogatóját tisztelte és tiszteli Kalocsa bi-
 boros érsekében.

Mint egyházi férfinak, már kimagasló állása
 bizonyítja azon elévülhetlen érdemeket, melyeket
 hosszú egyházi pályáján szerzett.

Államférfiúi elvületlen érdemeit megörökíti
 azon magatartása, melyet Erdély püspöki székén,
 majd később az alkotmányos élet felvirradtával a
 haza jóvoltáért mindenha tanúsított, s melyek ér-
 tekes voltát a Főmagasságod személyére háruló
 királyi kegy folytonossága bizonyítja.

De mindezeknek koronája Főmagasságodban
 az Isten szíve szerint formált ember, ki a Szent-
 lélek malasztjából merített végtelen szeretetével
 földi Megváltója az árváknak, gondos atyja az
 elhagyottaknak, bölcs és fáradhatlan tanítója a
 tudatlanoknak.

Az érdemeknek ennyi gazdagságától ragyogó
 életpálya előtt Bács-Bodrogh vármegye közön-
 sége is mély tisztelettel hajol meg, s megragadva
 a jelen jubileumi alkalmat, imaszéri fohászt röpi
 a Mindenség nagy Alkotójához, hogy Főma-
 gasságodat az emberiség boldogítására, de külö-
 nösen édes hazánk javára, az egyház dicsőségére,
 visszanyert szellemi és testi erő mellett, még igen
 igen számos éveken át éltesse.

Kik is hazafiai hódoló tisztelettel vagyunk
 Zomborban, 1889. évi október hó 8-án megtar-
 tott közgyűlésiünkön

Főmagasságodnak alázatos szolgálói

Bács-Bodrogh vármegye közönsége
 nevében:
Schmausz Endre,
 alispán.

Zombor szab. kir. város közönsége.

Főmagasságú Bibornok-Érsek Ur!
 Kegyelmes Urunk!

Midőn Főmagasságod már legközelebb ötve-
 nedik évfordulóját üli meg azon napnak, melyen
 először intézé a Mindenhatóhoz, mint szent aka-
 ratának felszentelt magyarzója fohászt, és midőn
 ötven évi főpásztori működésére tekint vissza,
 mely a milyen áldásos volt az egyházra, ép oly fon-
 tos hazánk közéletében, nemzetünk fejlődésében:
 nemcsak mint Főmagasságod jótékonyasága és mun-
 kássága gyümölcseinek részesei kívánjuk magunk
 és küldöink üdvkívánatait tolmácsolni, hanem Fő-
 magasságod, mint városunk első díszpolgárával
 szemben óhajunk kifejezést adni azon érzelmek-
 nek, melyek e város összes lakosságának szívét
 mindenkor eltöltve, igyekeznek felhasználni a je-
 len alkalmat, mely azok kinyilvánítását lehetővé
 nem kötelességgé, de joggá teszi.

Azon működés, melyet Főmagasságod egy-
 háza kormányzásában kejtett, hol Főmagassá-
 god, mint az apostolok utódja, az isteni szeretet
 és irgalom földi képviselője legszentebb hivatását
 teljesíti, büszkén sorolja mindenkor legjobbjai
 közé; de még azok is, kik bár más meggyőző-
 dés alapján hisznek az igazak jövő életében, Fő-
 magasságodban látják legmértőbb megvalósítóját
 azon isteni ígérek, mely ekként szól: „Szeresd
 felebarátodat úgy mint tenmagadat“.

Azon küzdelem, mely az önzés és a felebaráti
 szeretet, az elfogultság és a felvilágosodottság
 közt századok óta foly, Főmagasságodban találja
 egyik legfenköltebb bajnokát, akinek minden lé-
 pése, Zombor sz. kir. város területén tettekben
 gazdag működése, a szeretet vallásának, legmél-
 tőbb, legigazabb megvalósulása.

Főmagasságod érdemeit főpásztori működése
 folyamán a mi szavunk gyenge méltatni, a fel-
 száritott könnyek, az értelem fejlődés fokozása, a
 jó és nemes tettekkel együtt járó benső meg-
 nyugvás sokkal is nemesebb és magasabb jutu-
 lom mindazon muló szavaknál, melyekkel véges
 emberi ajkak halhatatlan érdemeket méltathatnak.

Nekünk ez alkalommal csak az lehet osztály-
 részünk, hogy Főmagasságod ezen apostoli mű-
 ködése előtt némán térde hajtván, azon kérelem-
 mel forduljunk a lét és nemlét Urához, hogy azon
 életet, mely ily tettekben találja fel hivatását,
 nemcsak egyháza, de közös hazánk és mindazok
 javára, kik saját Istenüket más nyelven is imád-
 ják, de a felvilágosultság, a felebaráti szeretet
 zászlaja alatt velünk együtt küzdenek, minél to-
 vább őrizze meg és midőn ebbeli kívánságunk-
 nak Főmagasságoddal szemben ezen ünnepélyes
 emléknep alkalmából kifejezést adnánk, maradtunk
 Zombor sz. kir. város közönségének ezer-
 nyolcszáznyolcvankilencedik évi Szent Mihály hava
 huszonötödik napján tartott rendes közgyűléséből.

A város közönsége nevében:

Dr. Csihás Benő,
 polgármester.

A zombori róm. kath. közönsége.

Főmagasságú Bibornok-Érsek Ur!

Kegyelmes Urunk!

A csodálat és hála érzelmeivel eltelve tekin-
 tett fel a zombori róm. kath. közönség Eminenciád
 magas személyéhez, a kegyes Gondviselés elhal-
 mozta Főmagasságodat a fényes elme, a ragyogó
 szellem és a legnemesebb szív minden adomá-
 nyaival: Eminenciád kortársai méltó csodálatának
 tárgya és határt nem ismerő háláérzet tölti el
 keblünket annak tudatára, hogy mindezen ma-
 gasztos tulajdonságok fénysugarai első sorban
 mi reánk áradoztak! Habár mindenkoron ezen
 érzelmektől dagadozott keblünk, a mai napon ha
 ez ugyan lehetséges, kétszeresen át vagyunk tőlök
 hatva és a Mindenható Istenhez azon hó fohász-
 szal fordulunk, hogy Ő, aki Eminenciádnak a
 katolikus egyház, a magyar haza, a kalocsai
 egyházmegye és Zombor sz. kir. város javára
 áldozáságra ötven éves jubileumát megérni en-
 gedte, — drága életét mindezek számára még
 igen igen sokáig megtartsa!

Eminenciád egész életét a közügynek szent-
 telte s nem magának, hanem az emberiségnek
 élt: ez forrása a közcsodálatnak, ez gerjeszti a
 mai emlékezetes napon sok sok ezer hívének és
 tisztelőinek lelkét buzgó imára, hogy az Isteni
 Gondviselés Eminenciádat az emberiség közjává
 még számos évekig, az emberi életkor legvégső
 határáig megtartsa! Eminenciád mint az égboltozat
 ragyogó napja, senkitől sem kölcsönöz szellemé-
 nek fényét, érzelmeinek melegét és széles körben
 szellemi világosságot és jótékonyan eltető melegét
 árasztott szét. Eminenciád szellemi alkotásai az
 emberiség és a magyar haza művelődés történel-
 mének lapjaira megszámlálhatlan jótéteményei hála-
 telt szivekbe vannak eltörölhetetlen betűkkel be-
 vésvé. Eminenciád jótéteményei általában, de kül-
 önösen Zombor városában örök időkre szóló al-
 kotások, melyek fennen fogják hirdetni dicső ne-

vét, míg él magyar, míg áll Zombor és míg a
 hazának csak egy romlatlan gyermeke is leszen.

A régi rómaiak jeles férfiak arcképeit meg-
 örökítették, hogy a késő nemzedék is nagyjait
 ne csak tetteik emlékezetéből ismerje, hanem
 szentől szembe örökre láthassa is és így irántuk
 annál mélyebb csodálattal viseltessék és nagy
 tetteik utánzására buzduljon. Ezen okból elhatá-
 roztuk mi is, hogy kegyes engedelmével, Emi-
 nenciádnak mellszobrát, a mai jubileumi nap örök
 emlékezetére, a „Haynald-árvaház“-ban fel fog-
 juk állítani, hogy a késő kor gyermeke is lát-
 hassa annak kegyes arcát, szellemes vonásait,
 jóságos tekintetét, kinek mi oly kimondhatatlanul
 sokat köszöntünk!

Midőn méltó csodálatunknak, határtalan tisz-
 teletünknek és örökös háláérzelmeinknek alázatos
 kifejezését Főmagasságod lábaihoz helyeznők,
 kérve kérjük Eminenciádat, hogy Zombor sz. kir.
 városát, melynek Eminenciád első és egyetlen
 díszpolgára, valamint annak róm. kath. közön-
 ségét, Krisztusban legalázatosabb gyermekeit to-
 vábbra is kegyes jóindulatában megtartani mélt-
 óztassék.

Kelt Zomborban, 1889. október 12-én.

A zombori róm. kath. közönség képviseleté-
 ben, a végrehajtó-bizottság megbízásából:

Dr. Csihás Benő,
 polgármester, a bizottság elnöke.
Dr. Margalits Ede,
 gym. igazgató, a bizottság jegyzője.

A zombori egyházközség.

Főmagasságú Bibornok-Érsek Ur!

Kegyelmes Urunk!

A zombori róm. kath. egyházközség 1889.
 október 13-án tartott közgyűlése elhatározta, hogy
 Főmagasságod félszázados áldozári jubileuma al-
 kalmából határtalan tiszteletének, örök időkre szóló
 háláérzelmeinek alázatos tolmácsolásával fog Emi-
 nenciád magas színe elé járulni: midőn ezen köz-
 gyűlési határozat alapján Főmagasságod előtt a
 zombori róm. kath. egyházközség ezen érzel-
 meinek hódolatos tisztelettel kifejezést adni bá-
 torkodunk, egyben kérve kérjük Eminenciádat,
 hogy a zombori róm. kath. egyházközséget
 továbbra is felette megtisztelő és boldogító jóin-
 dulatában megtartani kegyeskedjék.

Nincs szó, mely méltón kifejezhesse azon ér-
 zelmeket, melyekkel Eminenciád magas személye
 iránt viseltetünk. Hódoló tisztelettel hajolunk meg
 Főmagasságod hazafias és egyházi érdemei előtt;
 határtalan háláérzet tölt el, valahányszor elgon-
 doljuk, mily kimondhatatlan sok jót tett Emi-
 nenciád hitközségünkkel, melynek növeveléséről, ár-
 váiról oly fejedelmi bőkezűséggel gondoskodott.
 A jóságos Eg Főmagasságodat áldásként adta
 nekünk, ezért a mai emlékezetes napon az ő szent
 egyházában tartandó ünnepélyes „Te Deum“
 hó szívvél hálaimát rebegünk és esedezve kérjük
 Ő szent Felségét, hogy Eminenciádat a haza, a
 katolikus egyház és Zombor város katolikus
 közönségének javára még igen sokáig és bol-
 dogul éltesse!

A zombori róm. kath. egyházközség ne-
 vében és megbízásából:

Kelt Zomborban, 1889. október hó 13-án.

Dr. Csihás Benő,
 polgármester, mint egyházközségi elnök.
Szlávy Ferenc,
 egyházközségi jegyző.

A zombori magyar nőegylet.

Főmagasságú Bibornok-Érsek Ur!

Kegyelmes Urunk!

A Mindenható Isten kedvező kegyelme megérni en-
 gedte Eminenciádnak áldozári félszázados jubileumát:
 ezen nagy napon tisztelőinek százezreivel mi is hálait
 szívvél térdre borulunk a mindenható Isten előtt, hogy
 Eminenciádat nekünk és a szenvedő emberiségnek javára
 éltesse — és hó szívvél kérjük a kegyes Gondviselést,
 hogy Főmagasságodat a legjobb egészségben, mindnyá-
 junknak kimondhatatlan örömeire még igen sokáig
 éltesse! — Akik jót tesznek, azok neve ragyog, mint
 az égen a csillagok: Eminenciád egész élete a jótékony-
 ságnak volt szentelve! Nincs száma azon könyveknek,

melyeket Főmagasságod jótéteményeivel felszarított! Adja a kegyes ég, hogy áldásos tevékenységét a szenvedő emberiség nyomorának enyhítésére, még sok éven át gyakorolhassa!

A zombori jótékony magyar nőegylet Eminenciád áldásos működését Zombor városában viszonyaihoz mérten mindenkor a leghívebben támogatta: a helybeli leányiskolával kapcsolatos óvodának felállításához alapítvány és felszerelésre közel 10,000 forinttal járult; iskolás szegény gyermekek felruházására évenként 1000 forintot, szegények segélyezésére ugyanannyit fordít. Az Eminenciád által alapított árvaház gyámlatására is minden tőlünk telhetőt el fogunk követni; kezdetképen a mai nagy nap emlékére a zombori „Haynald-árvaház“ javára 100 forintos alapítványt tettünk, a melynek kamatai az árvaház megnyitásával azonnal annak rendelkezésére fogunk állani, ezen szerény alapítványunkat, a mint viszonyaink engedni fogják, az Isten nagyobb dicsőségére, a szenvedő emberiség javára és Főmagasságod dicső emlékezetének megörökítésére, gyarapítani is fogjuk.

Alázatosan eszedelünk Eminenciádnak, hogy hó szeretetből, mely tiszteltől fakadt szerencsekívánatainkat és szerény alapítványunkat kegyesen tudomásul venni méltóztatassék — azon ismeretű óhaj ismétlése mellett, hogy a mindenható Isten Eminenciádat még igen igen sokáig a legjobb egészségben éltesse!

Vagyunk és maradunk Főmagasságodnak Zombor, 1889. évi október 9-én, legalázatosabb tisztelői — a zombori nőegylet képviselőiben: Esztergamy Borbála, nőegyleti elnök. Mihályi Jánosné, nőegyleti alelnök. Látinovits Bogor Irén, Barthal Stefánia, Heintz Gizella, Margalits Izabella, Beke Enyedy Irma, Gräff Nikázné, Schaffner Károlyné, Kirchner Schmitt Karolin, Esztergamy Hermína, Szilágyi Paula, Trischler Ferenecné, Kósa Jánosné, özv. dr. Wolf Károlyné, dr. Margalits Ede, titkár.

A szántovai espereskerület papságáé.

Főmagasság és Főtisztelendő Bibornok-Érsek Ur! Kegyelmes Urunk! Szeretett Jó Atyánk!!

Büszkén tekintenek föl Eminenciádra, a tudományok fölött Előharcosára a bel- és külföldi tudományos intézetei;

tisztellett és örömmel hajolnak meg Eminenciád, a szépművészetek nagylelkű Pártfogója előtt édes hazánk első rangu művészei;

fennlen hirdetik Eminenciád államférfini bölcseségét a magyar törvényhozás aktái; templomok, árvaházak, nevelőintézetek mindmegannyi monumentális emlékei Eminenciád fenkölt szellemének, fejedelmi bölcsességének és hazafiságának;

méltán zeng háladal ezek ajkáról, kik Eminenciád jótékony sága kiapadhatlan forrásából színtet nélkül meritének;

ámdé mi fainak legkisebbjei, mi mindezek felül legmélyebb hódolattal hajolunk meg Eminenciád előtt: mint a világegyház lángbuzgalmu Apostolúda és megingathatlan Oszlopa előtt;

mint e főmegye kiváló erényű és messze kimagasló Főpapja előtt;

mint a gondjaira bizott hívek éber és gondos Óre előtt;

mint hódoló papjainak és szeretett fainak szeretett Atyja előtt;

térdre borulva kérvén az irgalom Atyját: hogy midőn Eminenciád ötven éves áldozásága örömtünepén az Ur oltárán a verónás nélküli áldozatot hálatelt kebel-lel bemutatandja — legyen ez áldozat Előtte kedves; áraszsa Eminenciádra mennyei kegyelmének egész teljességét; és tartsa meg Eminenciádat még igen igen sok évig Egyházunk és szeretett Hazánk javára, dicsőségére és diszérére!!!

Eminenciád főtisztelt kezeit hódolatteljesen csókolva, örök hívei Csataalján, 1889. október 9-én, legalázatosabb és legengedelmesbb fiaik.

Hirek.

A Haynald-jubileum. Városunk lakossága, de különösen annak hatóságai és illetékes tisztelői, mint az első oldalon közölt szép addresszekből látható, versenyezve iparkodnak nagy-névvű főpásztorunk 50 éves áldozására fölötti örömeiknek a közelkedéséhez minél hasonlóbb érzelmekkel kifejezést adni. Ezerszer kár, hogy Eminenciájának megmásíthatlan határozata szerint a fogadtatások végképp elmaradnak. De nem maradnak el a hívek százezreinek gyújtó fohásza, melyekben áldott fejére az Egek minden áldását lekönörögjük. — Mint már jeleztük, az összes templomokban hála istenitisztet lesz. Névszerint a mi plébániatemplonunkban ma kedden délelőtt 9 órakor díszmise lesz, melyre az összes hivatalok és hatóságok meghívót kaptak.

Az érsek köszönete. A vármegye főispánja a megyebeli római katolikusok részéről Dr. Haynald Lajos bibornok-érsek ur Ó Eminenciájának 50 éves áldozási jubileuma alkalmából felajánlott pasztorbotot folyó hó 9-én Ó Eminenciájának egy üdvözlő levél kíséretében elküldvén, tőle a következő választ nyerte:

„Méltóságos Főispán Ur!
 Kitünően Tisztelt Uram!

A mérhetlen irgalmu Isten jóvoltából immár félszázadig terjedő papi életemnek legjobb emlékei közé sorozom mindenkor kedves híveim szeretetét, melynek újabb, engemet bensőleg megörvendezett jelték tiszteltem Méltóságodnak a bölcs vezetésére bízott nemes Bács-Bodrogh megye élén áldozási jubileumom alkalmából a megye közönségében szeretett híveim javának előmozdítására irányult főpásztori jóakaratu igyekezeteim méltánylásaként nyilvánuló szívélyes üdvözlését és az ennek kíséretében érkezett remekművű pasztorbot felajánlását.

Fogadja Méltóságod és az egész nemes vármegye igaz hálálnak őszinte kifejezéséül azon biztositásokat, hogy az előttem kiválóan szent emlékeztető napon kettős buzgalommal fogom kérni a Mindenhatót: áraszsa mindenkoron kegyelmei teljett Méltóságodra, kedves uri családjára és valamennyi szerencsés alárendeltjeire!

Egyébként kitünő tisztellett vagyok
 Kalocsán, 1889. október 10-én.

Méltóságodnak alázatos szolgálója:

Dr. Haynald Lajos s. k.,
 kalocsai érsek.

Az igazságügyi miniszter Szabadkán.

Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter f. hó 12. érkezett Szabadkára az építendő törvénykezési palota alapkövetelére. Fogadtatása impozáns volt. Az egész város ünnepi díszítéssel fogadta. A miniszter azon utakat és tereket volt fényesen fellebögözve és pazarul kivilágítva, a melyeken az érkező vendégeknek végigvonulni kellett. A pályaudvar telve volt ünnepiesen öltözött közönséggel, sorokban a városi tisztikar és a törvényhatósági tagok, a bírói és ügyvézi kar, az ügyvédi kamara és más testületek. A vonat 6 óra 10 perckor, robogott be a pályaudvarba és a kocsiból kilépett minisztert a közönség zajos eljenzéssel fogadta. A miniszter rövid beszédében köszöntö meg a szíves fogadtatást, kijelentve, hogy e város iránt régóta érez nagy rokonszenvet, s mai látogatásával nem csak a törvények emelését akarja inaugúrálni, hanem rokonszenvének is barátságos kifejezést adni. Azon reményét fejezi ki, hogy e gyorsan emelkedő nagy és gazdag város nemcsak gazdasági és politikai, hanem kulturális téren is óriási léptekkel fog előre haladni. Szűnni nem akaró eljenzés követte a miniszter szavait. Azután a miniszter Kállay főispánnal négyfogatu kocsiban bajsai Vojnich Lukács vendégszerető házához hajtott, hol mindjárt megkezdődött a küldöttiségek fogadtatása. Tisztelegtek a törvényhatósági tisztviselő Mamusch polgármester vezetése alatt, a bírósági testület, élén Péchy Aurél törvényszéki elnökkel, a királyi ügyészség Salacz Béla királyi ügyész vezetése alatt, a különböző hitfelekezetek és végül az ügyvédi kar dr. Guln vezetése alatt. A miniszterrel érkeztek Czorda Bódog államtitkár, Manojlovich Emil kuriai tanácselnök, Beksis Gusztáv képviselő, Mihajlovich kuriai bíró, Nagy Dezső és többen. Az ünneplésre már délelőtt megérkeztek Sándor Béla és Flatt főispánok, Széchenyi és Lombmayer törvényszéki elnökök és mások. Este fél nyolc órakor a vendégek tisztelére a színházban díszelőadás volt. A nézőtér zsúfolásig megtelt a legszebb közönséggel. Az érkező minisztert Kovács és Bekeffy bizottsági tagok és az igazgató fogadták. Ugy a minisztert, mint a többi vendégeket a közönség lelkes eljenzéssel üdvözölte. Az előadás emelkedett hangulatban folyt le. Az előadás után estély volt Vojnich Lukács nagybirtokosnál, melyre a budapesti vendégeken kívül a városi közönségből is sokan hivatalosan voltak. A kivilágítás fényesen sikerült. Másnap reggel 11 órakor óriási néptömeg kíséretében megtörtént a törvénykezési palotája alapkövetelése. Fellebögött sátor alatt foglalt a nagyméltóságú igazságügyi miniszter helyét. Mamusch prepost tartotta az üdvözlőbeszédet, melyre a miniszter lendületesen felelt. Körülöttük Szabadka intelligenciája hallgatta szavait. Az alapítási okmány befelajátott s Szilágyi ezüst kanállal és kalapácsos befelajezte az ünneplést. Azután nagy tömeg kíséretében excellenciája a városba hajtott. Délután 2 órakor nagy és fényes terítékű bankett volt. — Mint halljuk, vasárnap este 10 órakor a magas vendégek a várost elhagyták.

Óváci főispánunknak. Sándor Béla főispán ur óméltósága közlgyekben Baján időzvé — mint levelezőnk írja — folyó hó 10-én meglátogatta az ottani főgymnáziumot, mely intézetnek egykor maga is növendéke volt. A ciszterci rendi tanári kar ez alkalommal óméltósága tisztelére sikerült ifjusági ünneplést rendezett, melyen előkelő, díszes közönség vett részt. A főgymnáziumnak az alkalomra déli növények és virágokkal feldíszített rajzterme ünnepi színt öltött; a terem babérlombokkal bevont homlokfalán óméltósága arcképe volt elhelyezve. Az ünneplést Szenezy Győző főgymnáziumi igazgató emelkedett szellemű üdvözlő beszéde nyitotta meg, ki az intézet falai közül 29 év előtt eltávoztott ifju visszatérte feletti örömeinek adván kifejezést, melegen üdvözölte óméltóságát; majd Rimanóczy Ferenc VIII. o. tanuló a főgymnázium ifjusága nevében tartott érelemteljes üdvözlő beszédet, mire óméltósága megköszönvén az ünnepies fogadtatást, buzdító szavakat intézett az ifjakhoz. A programot váltakozva az ifjusági énekkar összhangzatos előadása, sikerült szavaltok és torna-gyakorlatok töltötték be. Az ifjusági ünneplési programja a következő volt: 1. Nép-dalok. Szerzette Szentirmaj Elemér. Előadta az ifjusági énekkar. 2. Üdvözlő beszéd. Tartotta Rimanóczy Ferenc VIII. o. tanuló. 3. „Mátyás anyja.“ Költemény. Irta Arany János. Szavaltta Peschke Oszkár V. o. tanuló. 4. „Fonj.“ Ezt nép-dal. Szerzette Jungst Hugó. Énekelte az ifjusági énekkar. 5. „Az én lakásom.“ Költemény Tompa Mihálytól. Szavaltta Csapláros Géza VII. o. tanuló. 6. Mazurka. Belez-nay Antaltól. Előadta az ifjusági énekkar. 7. Torna-gyakorlatok az intézet udvarán.

Templomszentelés. Majorossy János, felszentelt püspök, vasárnap szentelte föl az ujonnan restaurált horgosi templomot. Jóllehet Horgos már Csongrád-megyébe tartozik, de a kalocsai érsek egyházi provinciájába van iktatva.

Szabadka vendégei. A törvényszéki palota alapkövetelének ünnepléjére Szabadka városa vendégekkül hivta meg Podmaniczky Frigyes bárót a szabad-élvű párt elnökét, Manojlovich Emil kuriai tanácselnököt, Sándor Béla megyei főispánt, Jekelfalussy Lajos min. tanácsost, Flatt Viktor ujvidéki főispánt, Ivánka Imre és Beksis Gusztáv országgyűlési képviselőket, Lombmayer István ujvidéki és Széchenyi József zombori törvényszéki elnököket.

Kinevezés. A Király Sztojkovits György, kulai kir. aljárásbíró, a zombori, dr. Bánay Miksa, bácsal-

más kir. aljárásbíró a szabadkai törvényszékhez bírákka nevezte ki.

Zentai járásbíró. Ringhofer Lajos, szabadkai kir. aljárásbíró zentai kir. járásbírónak nevezetett ki.

Uj ügyvéd Ujvidéken. Dr. Csirics Milán ügyvéd Ujvidék székhelyre a szabadkai ügyvédi kamara az ügyvédekrol vezetett lajstromba f. évi október hó 7-én felvette.

Pályázatok. Az ujvidéki takarékpénztárhoz 1400 frt fizetéssel könyvelőt keresnek e hó 25-éig. Ujvidék városához 700 frttal irnokot keresnek e hó végéig.

A képviselőház előtt még számos oly törvényjavaslat fekszik, a mely elintézésre vár s a melynek egy része az illető bizottságok által már le is tárgyalatott, úgy, hogy a karácsonyi szünetidőig folyton el lesz látva munkával, különösen ha a kedden beterveztendő 1890-ki költségvetést az idén, mint várható, le fogja tárgyalni. A kormány ennek következtében nem is fog sietni a bár előkészített nagyobb törvényjavaslatok előterjesztésével, néhány kisebb stírgos előterjesztés azonban a legközelebbi napokban be fog terjesztetni a háznak.

Választások és nyugdíjazások. Ujvidéken városi alkapitánnyá Kungl Ádám választott meg 47 szóval Vukovits Tivadar 36 voksa ellenében. Városi aljárásbíró pedig Sztratinovits Ulászló dr. Fischer Ferenc r. k. tanító 540 frttal nyugdíjaztatott; ebből 350 frtot a város fedez.

Szaj- és körömfájás. Ismételen előfordulván azon eset, hogy az 1888. VII. t. c. végrehajtására kiadott rendelet 219. §-a ellenére oly községekből, hol a szaj- és körömfájás járványszerűen uralgott, sertéseket szállítottak Kőbányára: föl hívom a törvényhatóságot, hogy az idézett §. határozatainak szigorú megtartása iránt haladéktalanul intézkedjék. Egyuttal a kőbányai piac megvédése érdekében ezennel elrendelem, hogy oly községekből, melyekben a szaj- és körömfájás, habár nem is járványszerűen, tényleg föllep, a sertéseket elszállítását Kőbányára azonnal tiltsa meg és ily esetekben a marhalevél kezelőket és vasuti szakértőket megfelelően utasítsa. Hogy mennyiben szabad szaj- és körömfájás-lepte községekből a főváros területére, közvetlen levágásra, vagy gyári feldolgozásra sertéseket szállítani, e tekintetben az elhatározást esetről-esetre magamnak tartom fenn. Budapesten, 1889. évi október hó 10-én. A miniszter megbízásából: Lipthay, s. k.

A Geiger-féle negyedmillió lopás. F. hó 9-én délelőtt hirdették ki Szegeden a vádhatározatot a Geiger Adolf szabadkai lakos kárára elkövetett negyedmillió lopás, valamint az ezzel kapcsolatos és összefüggésben levő számtalan büntettekkel, ugyanint szándékos emberölés, rablások, betöréses lopások, sikkasztások, okirathamítások és csalások büntetteivel gyanúsított és vizsgálati fogságban levő emberek előtt. A monstruozus bűnperbe szereplő vádlottak közül 12-en vannak vizsgálati fogságban. A börtön őrmester és fogházfelügyelő felügyelete alatt, négy szuronyos börtönőr kíséretében jöttek be a vádlottak a tárgyalási terembe: Rácz Gyula dr. törvényszéki bíró fölolvasta a neveiket: Vucsetics Imre, (17 büntett elkövetésével van vádolva), szeretője: Törköly Veron, Csonka Bálint, Faragó Miklós, Korhecz János, Vulgovits Antal, Gyurkovics Mózes Antal, Juhász Zsigmond János, Lakatos József, Faragó József, Madaczky Antal, Balázs Bartus. Rácz Gyula dr. ezután megmagyarázta nekik, hogy vizsgálati fogságukat azért kellett fenntartani, mert valamennyien súlyos bűnösök és első bűncselekményeket követtek el s valamennyiüknek olyan a multjuk, a mely a törvényeket arról győzte meg, hogy az ő szabadságuk által veszélyeztetve van a közbiztonság. Vádlottak közül akárhányan éveket töltöttek fogságban és börtönben, de a büntetés nem fogott rajtuk, mert kiszabadulásukkor újra visszaestek a bűnbe. Ezután tudokra adta a vádlottaknak, hogy ha a vádhatározatban foglaltak ellen valami kifogásuk van, jogukban áll اپpellálni. Csaknem egy óráig tartott az 50 ivre terjedő vádhatározat felolvasása, a mely egy zsványkolónia éveken át elkövetett bűneinek hosszú lajstroma. A vádlottak nagy figyelemmel hallgatták a vádiratot és mind megnyugodtak a vádhatározatban.

Árverés. Raics Károly 3300 frtra b. ingóságai okt. 21. Ujvidék.

A szerb egyházi kongresszus a képviselőházban. Iszakovics Milán a szerb egyházi kérdés rendezése érdekében a következő interpellációt intézi a miniszterelnökhöz. „Tekintve azt, hogy a szerb egyházi kérdés rendezése a kongresszus összehívása nélkül el nem érhető; — tekintve továbbá azt hogy patriarchánk elhalálása folytán a patriarchai szék kilence hó óta üresen áll, jóllehet az törvényeink szerint három hó alatt betöltendő lett volna — vagyok bátor a t. kormányelnök urhoz ezt a kérdést intézni: Szándékozik-e a t. kormány a szerb egyházi kongresszusnak — a tételes törvények szerinti összehívása tárgyában — haladéknél intézkedni.“ Az interpelláció közöltetni fog a miniszterelnökkel.

Tányérozó igazgató Szabadkán. Budanovits Antal népiszkolai igazgató ellen feljelentést adott be Németh Mátyás. A panaszban előadja, hogy a beiratásoknál tányérozó és hogy a tanítási szorgalmi időt be nem tartatja a tanítókkal. Mindakét panasz — mint a Szabadkai Hírlap írja — alaposnak bizonyult, mire a f. hó 11-én megtartott közigazgatási bizottsági ülésben megtiltatt az igazgatónak a tányérozás és meghagyatott neki, hogy a szorgalmi időt a törvény értelmében tartsa meg a tanítókkal. A tányérozás miatt a közigazgatási bizottság tagjai indignálódtak.

Bajmokon néhány nap előtt beállított egy jómódúnak látszó vidéki gazdaember kocsi-stul-lovastul egy a főtéren levő korcsma udvarára, s miután néhány pohár bort megivott volna, azon kértessel ostromlá a korcsmárost, adna neki kölcsön 5 frtot; ezt azonban megtagadta neki a korcsmáros, mint teljesen ismeretlennek. Erre eltávozt a mi emberünk, hátra hagyva kocsit, lovakat s máig sem tért vissza. Vagy lopott jószággal van itt dolgunk, vagy lehetséges, hogy az illető embernek utjában valami vézetes baja történt.

Elhunyt. Kuluncsits József volt szabadkai városi főjegyző, folyó hó 10-én a lipót-mezei tébolydában elhunyt.

Túz. Ó-Becsén Bogdánov Lyubko, ottani lakos, háza ismeretlen okból kigyulladt és leégett. **Katonaszabadtási** bünyvszégálatot indított meg Radányi Ernő ujvidéki törvényszéki bíró, Milassin József ó-becséi ügyvéd ellen s ez ügyben jelenleg Ó-Becsén időzik.

M
Sándor
hegyi
A
frtra
P
Hol is
ügyvéd
gárnes
tett fel
tette ar
pokban
zottsága
A
ben a m
Szabadk
építkezé
zóval ma
bizottság
kir. törv
építészve
Ny
törvénys
után nyu
délyes t
emlegeti
Be
két és 1
Na
nagy f. h
Ilonka k
ves leány
bíró és M
Az ifjú
Ma
dinovec,
Bresztov
jelenléte
a földm
Ar
nov. 24
A
arról ér
kocsisa, k
előtt a tu
a gonosze
meit kiz
nem lett
Sik
nak gyűlk
költözött
sikere érd
Pal
sálgöz ve
Cső
reskedő el
nyitotta. C
főmeggond
Géza hely
bejelentés
10-ik napj
ideje 1889
Pót
cozás alk
dik és meg
Az eredm
kel az elő
ügyminisz
új védőtv
1888. és 1
talékosai a
póttartalek
nyiben a r
gyakorlat
tényleges s
helye, ha
Hin
eljegyezte
Egy
Elnök
biboros ér
s annak sz
Továbbá a
tott. Egyb
egyház vagy
tart ama 70
kával, sem
mondták, n
gett magán
Göz
részenyárt
vények m
tettek el.
Csilla
nem bővelk
mely elsej
kor nyugod
hold fényv
2 óra 59 p
42 perckor
kor reggel.
negyed pe
gok járasa
e hónapban
és 24-iki.
Leég
kola e hó 1
Aki n
kos akart le
földmives, k
éleltunt öre
kissé lehu
Unita
jogról. Saj
állami törv
lönösen a há
kodásnak bá
véve, — egy
kálni. Az uni
rendtartásuka
ségét látták,

Melléklet a „Bácska” 81-ik számához.

Megmagyarosította a nevét. Rosenberger Sándor bezdáni illetőségű ugyanottani lakos „Rózsa-hegyi”-re.

Árverés. Petrovits Lázár palánkai lakos 2211 frtra b. ingatl. okt. 20. Palánka.

Panaszkérvény a polgármester ellen. Hol is lenne máshol, mint Szabadkán? Németh Mátás ügyvéd és törvényhatósági bizottsági tag, Mamusich polgármester ellen 140 pontból álló panaszkérvényt terjesztett fel a belügyminiszterhez, ki azt Kállay főispánhoz tette át. A feljelentést a közigazgatási bizottság a napokban tárgyalván, azt egy 3 tagból álló szűkebb bizottságnak adta ki átvizsgálás és jelentéstétel végett.

A szabadkai törvénykezési épület ügyében a m. kir. igazságügyminiszter érdekes leíratot intézett Szabadka város közönségéhez. E szerint a miniszter az építkezési munkálatokra nézve a szerződést a vállalkozóval már megkötötte. A munkálatok főfelügyeletét egy bizottság fogja gyakorolni, melynek elnöke a szabadkai kir. törvényszék elnöke, tagjai pedig a kir. ügyész, az építésvezető és az ellenőr.

Nyugdíjazás. Lovich Kálmán, a zombori kir. törvényszék telekkönyvvezetője, hosszú érdemes szolgálat után nyugalmába vonult. A rokonszenves modoru és kedélyes tisztviselőt mindenki tisztelettel és szeretettel fogja emlegetni, akinek vele dolga volt.

Befuladt a kutba Ó-Becsén Hirschl József két és fél éves kis lánykaja.

Nász. Békeffy Ferenc, es. és kir. huszárfőhadnagy f. hó 7-én vezette Szabadkán oltárhoz Mohacsék Ilonka kisasszonyt, Mohacsék szül. Peresich Lujza kedves leányát. A násznagyti tisztet Czorda Bódog kuriai bíró és Mészáros Nándor pécsi főigazgató teljesítették. Az ifjú pár az esketés után násztra indult.

Már megint fillokszera. Lok, Vilovo, Gardinovec, Alsó-Kovil és Felső-Kovil, Deszpot-Szt.-Iván, Bresztovác és Bulkesz községeinek szülőiben a fillokszera jelenléte megállapítván, a nevezett községek határait a földmivélségi m. kir. miniszter zár alá helyezte.

Árverés. Katyánszky Rada 8361 frtra b. ingatl. nov. 24. Ó-Becsé.

A kulai rablógilykossággal kapcsolatban arról értesítünk, hogy Varga Mihály, a Fűrész tőzsdés kocsisa, kétségbeeset harcot vívott gylkosával, mielőtt a tulerő elnyomta. Ezt onnan következtetik, hogy a gonosztervek teljesen szétverték áldozatuk fejét s szeméit kiszúrták, a ruháját pedig összetépték. Ez mind nem lett volna szükséges, ha Varga ellent nem áll.

Sikeres nyomozás. A kulai trafikós kocsisának gylkosait, mint halljuk, elfogták bizonyos Szerémben költözött kulai volt lakosok személyében. A vizsgálat sikere érdekében ennél többet egyelőre nem közölhetünk.

Pályázat van hirdetve a kulai kir. járásbíró-sághoz végrehajtói állásra.

Csődnýtás. Ehrenreich Lipót bajmoki bej. kereskedő ellen a szabadkai kir. törvényszék a csődöt megnyitotta. Csődbiztosul Olsavszky Jenő kir. tszéki bíró, tömeggondnokul Buchwald Lázár, helyettesül dr. Blau Géza helyb. ügyvédnek nevezettek ki. A követelések bejelentésére határidőül bezárólag 1889. évi november 10-ik napja tűzött ki. A felszámolási tárgyalás határideje 1889. november 16. napjának d. e. 9 órája.

Póttartalékosok behívása. Az ideai újoncos alkalmával tudvalevőleg csak a második, harmadik és negyedik korosztályból soroztak be újoncokat. Az eredmény nem is felelt meg a várakozásnak, mert a rendelkezésre álló tényleges szolgálatra hadkötelesekkel az előírt hadi létszám el nem érhető. A közös hadügyminiszter ennek következtében elrendelte, hogy az új védtörvény II. részének 46. §-a értelmében az 1889., 1888. és 1887-ik sorozási és rendelkezésre álló póttartalékosai az évi november hó 1-jére behívassanak. A póttartalékosokra ez rendkívül súlyos terhet ró, a menyinyben a rendes körülmények közt szokásos nyolc hetes gyakorlat helyett most egy, két, esetleg három évi tényleges szolgálat vár rajtuk s fölmentésük nincsen helye, ha csak az illetők nem családgyámoltók.

Himen. Szabadkán Kreesmarik Pál, kir. allügyész, eljegyezte özv. Sztankovits Sándorné leányát, Mariskát.

Egyházközségi ülés volt vasárnapra összehívva. Elnököl dr. Csihás Benő indítványára a kalocsai biboros érekekhez jubiláris üdvözlő felirat szavaztatott meg s annak szerkesztésére dr. Margalits Ede ur kérését föl. Továbbá a tavali számadások fölterjesztése is kimondott. Egyben átirat fog intézteni a plébánoshoz, mint az egyház vagyon zárgondnokához, hogy mentse föl a pénztárt ama 700 frt tiszti fizetés terhéül, mely sem a munkával, sem a kezelt vagyonnal nem arányos. Végül kimondták, hogy a tőkéket sikeresebb gyümölcsösztetés végett magánfeleknek fogják kiadni 6% ra.

Gőzmalom. Deszpot-Szent-Ivánon gőzmalom részvénytársaság alakult 10,000 frt alaptőkével. A részvények mint Deszpot-Szent-Ivánon és Torzsán helyeztek el.

Csillagjárás októberben. Október hónap nem bővelkedik a csillagászati nevezetességekben. A nap, mely elsőjén 6 óra 1 perckor kelt fel s 5 óra 37 perckor nyugodott le, a hó végéig 1 óra 38 perccel fogy. A hold fényváltozásai a következők: első negyed 2-án volt 2 óra 59 perckor reggel, holdtölte 9-én volt 2 óra 42 perckor reggel, utolsó negyed 17-én 1 óra 54 perckor reggel, újhold 24-én 3 óra 42 perckor delután, első negyed pedig 31-én 9 óra 47 perckor reggel. A bolygók járása nem mutat semmi különösét. Kritikus napok e hónapban dr. Falb Rudolf időjósítása szerint a 9-iki és 24-iki.

Leégett iskola. Zentán a pap-sori szállási iskola e hó 11-én elégett.

Aki meg akar halni. Erőnek erejével öngyilkos akart lenni Moholon Maeszkási Szevén, ottani agg földműves, kit egyik rokona kegyelemből tartott el. Az életunt öreget végre is becsuktni kellett, hogy egy kissé lehűsse véréit.

Unitárius egyházi törvény a házassági jogról. Sajátságos jelenség, hogy amíg egyrészt az állami törvényhozás oly lassan halad a kodifikáció s különösen a házassági jog terén, addig a házassági bírásoknak örvendő felekezettek, — a katolikusokat kivéve, — egymásután sietnek házassági jogukat kodifikálni. Az unitáriusok csak 1881-ben alkották meg perrendtartásukat a házassági valókerekben és már is szükségét látták, hogy helyébe egy új perrendet készítsenek,

kiegészítve azt az anyagi házassági jog szabályaival. A törvény, — mint a Jogtudományi Közlöny írja, — három részre oszlik. Az első a házasság megkötéséről, a második a házassági kötelék megszűnéséről, a harmadik a házassági kötelék érvénytelenítése és felbontása körüli eljárásról szól. Az első rész a protestánsok jogától keveset tér el; megemlítendő, hogy míg az unitárius házassági jog a házasság felbontásánál a honossági elvnek hódol, el annyira, hogy nem magyar honos házasságát unitárius bíróság előtt fel sem engedti bontatni, addig a házasságkötési képességnél rendszerint a lakhely jogát mondja ki irányadónak, azon kivétellel, hogy idegen személy, aki a lakhelyen érvényes jog szerint nem bír házasságkötési képességgel, ha a magyar korona országaiban unitárius vallással házasságra akar lépni, erre képesnek tekintendő, amennyiben a hazai, egyházi és állami törvények szerint arra képes. Érvénytelen a házasság az új unitárius törvény szerint, ha egyik fél nem szeretetből, hanem vagyoni vagy más érdekből, vagy pedig rábeszélés következtében köt házasságot. Ez esetben azonban csak úgy, ha a házasság nem konsummáltot.

Gyümölcsöszteti egyesület akar létesíteni Baján néhány szenvedélyes pomológus. Evégből e hó 20-ára értekezletet hívtak össze.

A dohányzás áldozata lett Baján Majoresits Péter hat éves fia. Anyja magára hagyta otthon s ő rágyújtott cigarettára. Rubája valószínűleg a cigarettától tüzet fogott s a fű oly égési sebeket szenvedett, hogy az nap seibe belehalt.

A zombori kereskedelmi és iparbank újonnan épített sztanisicsi házában, magyar, szerb és német nyelvű feliratot alkalmazott. Haladást kell az előbbi állapottal szemben konstatalnunk, mert azelőtt kizárólag német nyelven volt a cím megjelölve, most pedig a magyar felirat a legfeltűnőbb helyen és nagyobb betűkkel van kirva.

Házasság. Dr Erdődy Ignác, bajai m. kir. honvéd ezredorvos, ma vezeti oltárhoz Aradon gyöngyösi Horváth Leona kisasszonyt.

Érvénytelen az abszolutorium. A műegyetemek végbizonyítványait eddigleg egyenlő értékűnek tartották nálunk a mérnöki diplomával. Most egy konkrét esetben kimondta a belügyminiszterium, hogy az abszolutorium mérnöki oklevélnek vagy azzal egyenértékű okiratuak nem tekinthető s egy városi mérnök megválasztását semmisnek nyilvánította, mivel az illető csupán egy a bécsi műegyetemen folytatott tanulmányainak befejezését igazoló abszolutoriumot volt képes fölmutatni.

Eljegyzés. Ivanits Iván, a „Zasztava” belgrádi tudósítója, eljegyezte Kamenicáról Mihajlovits Milica kisasszonyt.

Megyei bizottsági tagok választása f. hó 23-án megy végbe. A netaláni pótválasztásokra november 20., illetve december 4-ike tűzettek ki.

A filloxera rombolása. Tizenöt éve, hogy a filloxera föllépését először konstatalták hazánkban s a hivatalos adatok ma már szomorú adatokban bővelkednek e véztes rovar romboló munkájáról. Eleinte lassan terjedt, de most évről-évre romlamosabban lep el mind nagyobb területeket. Harmadéve 742 község határában pusztított, a mult év végén már 1184-ben, tehát egyetlennégy év alatt 442 község határát lepte el. Már harmadéve 132,000 kataszteri hold szűlő volt inficiálva s ebből 55,000 hold teljesen el is pusztult; ma e számok természetesen még nagyobbak. Védekezéssel a szőlőbirtokok igen kevés helyen foglalkoznak: 1887-ben mindössze 400 hold volt amerikai szőlővel beültetve, a szénkénnel való gyirítést pedig 235 holdon gyakorolták. A szőlőterület hazánkban most még közel negyed-félszáz ezer hold s a tavali termés nem volt sokkal kevesebb a tíz évi átlagnál; de egyes vidékeken már talán az idén szüreteltek utoljára.

Egy a filloxera pusztításának ellenálló európai szőlőfajt fedezett fel állítólag Mathiasz János, gr. Andrassy Gyula szőlősközi szőlőnevelő igazgatója.

Póstatakarékpénztári forgalom. A m. kir. póstatakarékpénztár forgalma szeptember hóban következő főbb számokat tünteti föl: 1889. évi szeptember havában 33,545 betéttel 316,626 frt 70 kr. tétetett be 11,535 felmondás alapján 298,706 frt 62 kr. fizetett vissza. Az 1889. évi szeptember havi tiszta betétösszeg 17,920 frt 08 kr. A megelőző 1888. év megfelelő szakában 32,111 betéttel 268,212 frt 59 kr. tétetett be. 9223 felmondás alapján 214,585 frt 66 kr. fizetett vissza. Az 1888. évi szeptember havi tiszta betétösszeg 53,626 frt 93 kr. Az összforgalom 1889. szeptember havában 615,333 frt 32 krt, az előző év hason szakában pedig 482,798 frt 25 krt tett ki.

Áthelyezés. Evetovits János bajmoki káplán Bajára s helyébe Gärtner Károly bácsi káplán lön áthelyezve.

A kulai dohánytőzsdés kocsisa gyilkosának fejére a megkarosított tőzsdés 200 frt, a csendőrség 100 frtot tűzött ki. Aki a csendőrséget a gyilkos biztos nyomára vezeti, megkapja a 300 frtot.

Kihágás-e vagy lopás az idegen vízben való halászat? A magyar királyi kuria egy döntvénye új nemét állapította meg a lopásnak. Eddig az idegen vízben való halászat kihágásnak tekintett és rendőrileg büntették a legtöbb esetben; most azt a kuria lopásnak kvalifikálta, mely decisio jogászörökben pro és kontra nagy véleményharcot idézett elő. Az eset, melynek eredményeként az elvi jelentőségű és érdekes határozat keletkezett, a következő: vármegyénkben egy halászati bérlő tetten ért néhány becsületes szerbet, kik az általa hasznabérelt halászati területen halásztak és vagy ötven frt értékű halat fogtak össze. Följelentést tett ellenük a zombori kir. ügyésznel és ennek vadjja alapján a zombori kir. törvényszék lopás vétsége címén el is ítélte a becsületes szerbet. A szerbet nem nyugodtak meg a törvényszék ítéletében, hanem appelláltak s ez uttal nem is hiába, mert a budapesti kir. ítélőtábla fölmentette őket a lopás vétsége alól. A kir. tábla ugyanis akkép okoskodott, hogy a hal, a mig a vízben uszkal, nem tekinthető oly ingó dolognak, mely meghatározott személy birtokában van s melyet el lehetne lopni. A halászás ténye tehát nem állapítja meg a lopás vétségének tényálladékát s a panaszos bérlő csupán kárterítési keresettel élhet a szerbet ellen, kik az ő tilosában halásztak. Ez ellen a másodfoku ítélet ellen már most

a panaszos hasznabérlő appellált és az sem sikertelenül, mert a legfőbb ítélőszék megváltoztatta a kir. ítélőtábla ítéletét s kimondta, hogy az az indok, mintha halakat lopni nem lehetne, ugy köz- és vagyoni jogi, mint büntetőjogi szempontból is téves, mert a szerb atyafiak tiltott és jogtalan esekelményük által a kézrekerített halakat az azokra egyedül jogos igénynyel bíró bérlőtől elvonván, tényleg lopást követtek el.

Elismerés. Fekete Samu, sztanisicsi m. kir. csendőrszervezőnek a honvédelmi miniszterium a közbiztonsági szolgálat terén szerzett érdemeiért elismerését nyilvánította, s az erről szóló okiratot a helybeli szárnyparancsnokság útján neki kézbesítette.

Dalestély. Az „ó-beceei polgári magyar dalkör” jövő hó 20-án fogja megtartani alapszabályszerű dalestélyt.

Nyugdíjazás és választások. Baján Tóth György városi tanácsos nyugdíjba lépett. Egyben a következő eredményű választás foganatosított: tanácsos Meskó László, közyám Lakner István, árvaszéki nyilvántartó Greguss Aurél, számtiszt Szohner Vilmos, íktató Buday István, írnök Kerekes Albin és Odobasits Gyula.

Bucsuéstély rendeztetett Bajmokon f. hó 10-én Evetovits János bajára áthelyezett káplán tiszteletére. A népköri helyiségben gyűltek össze az elüljárók és jegyzői személyzet összes tagjai, ezeken kívül az összes tanítói kar, a képviselőtestületnek több tagja és a közlakság közül számosabb. A vacsora 7 órakor kezdődött ügyes cigányaink játzsása mellett. Az első bucsuéstély plébánosunk mondotta a távozóhoz, utána üdvözlő poharat emeltek a község jegyzője, aljegyzője és Fiedler szeretve tisztelt tanítónk. Meghatóan eszteltek az illetők távozásának a községben rövid idő alatt szerzett érdemeit, de viszont a közszeretnek örvendő bucsuónak is könyvekkel teltek meg szemei s áthatva közönte meg a jelenlőknek személye iránt tanusított ragaszkodását. Ejjétkor újjólág megköszönve a megtiszteltetést s különös köszönetét fejezve ki Beslits Tadia és Szedresi Károly népköri elnököknek a körhelyiségnek e célra történt átengedésért s kérve őket hogy ezen népkört a legszilárdabb alapra juttatni törekedjenek, mivel e népkör fennállása óta már is bebizonnyult az hogy Bajmok község lakossága között a legszebb egyetértés, összetartás és testvériség létrejövetele csakis e körben mozdítható elő, — a legérzékenyebb bucsuzás közepette plébánosával együtt távozott. A visszamaradtak még jó ideig sajnálkoztak szeretett káplánjuk távozásá felett, mert valóban benne a község egyik legtevékenyebb és legszeretreméltóbb lelkesztét vesztette. Örkdjék felette a gondviselés új állomásán.

Ellenőrzési szemlék. Az idei honvéd ellenőrzési szemlék Kulán a következő napokon fognak megtartatni: Október 27-én Keresztur, Torza és Kula. Október 28-án Veprovác, Kis-Keér és Cservenka. Október 29-én Kucura, Ó- és Új-Verbász.

A kalocsai növendékpapság „Szent-Agoston-Egyetl”-ének Haynald-jubiléumi műsorozata: 1. Ouverture. Duo zongorára és harmoniumra. Szerző Kersch Ferenc. Előadják: Kersch Mihály IV. és Hervanek Ödön II. évi hittanhangatók. 2. Elnöki megnyitó beszéd. 3. Rapsodie hongroise. VIII. Capriccio, Liszt Ferencöt. Játssza Kersch Mihály IV. é. hh. 4. A pap. Sónoki rajz. Szaválja Katona István IV. é. hh. 5. Ecce Sacerdos. Négyes férfikar. Előadja az intézeti énekkar. 6. Üdvözlő dal. Irta Fiedler Lajos III. é. hh.; szaválja Schwerer Imre I. é. hh. 7. Diesének főpásztori jubileumra. Négyes férfikar. Szerzette Dusinsky Lipót. Eneklő az intézeti énekkar. 8. Kalocsa első biborosa (Várady István). Irta Kandler János IV. é. hh.; felolvassa Cziráky Gyula IV. é. hh. 9. Liszt Ferenchez. Melodráma. Szövegét írta Vörösmarty Mihály, zenéjét szerzette Kersch Ferenc; zongorakíséret mellett szaválja Ketterer Károly I. é. hh. 10. Elnöki zárzó. 11. Variations brillantes. Herz Henriktől. Előadja Kersch Mihály IV. é. hh. Kezdeté d. e. 10¹/₄ órakor.

Sinház. Halmay Imre szintársulata Baján e hó 16-án kezdi meg előadásait.

Öngyilkossági kísérletet követett el Ó-Becsen Lüntner Mihály subanc. Az érzékeny fiut az birtára a könnyen végzetessé vált tette, hogy atyja valami csekélység miatt összeszidta. A golyó nemesebb részeket nem sértett meg s így hihetőleg életben marad.

Városi közgyűlés tartatott folyó hó 12-én délelőtt Sándor Béla főispán ur elnökele alatt. Az ülés első tárgyat az állami italméresi jövedék berbevétele tárgyában leendő intézkedés képezte. Barthal József 35,000 frtot indítványoz megajánlatni a városi jövedék fejében, Bikár Simon 38,000 frtot. Bikár indítványát fogadtatik el s a miniszterhez egy küldöttség küldetik ki, melynek tagjai: dr. Csihás Benő polgármester, Koczkar Zsigmond orsz. képviselő és dr. Sztokovits Péter. 2. Városi földék berbeadása iránt megtartott árverés eredménye. Részben jóváhagyatik, részben a berbeadás tavaszra halasztatik. 3. Laktanyaépítési bizottság előterjesztése a laktanya helyiségei padozatának carbolineummal leendő bemázolása iránt. Elfogadtatik. 4. Ugyanannak előterjesztése a laktanya előtti műtátnál alkalmazandó víztereszt tárgyában. 150 frt költséggel elfogadtatik. 5. Kertészeti bizottság jelentése a bajai út végétől a vámsorompóig eszközöndő befásítás tárgyában. Elfogadtatik. 6. Laktanyaépítési bizottság előterjesztése a laktanya felülvizsgálata és átadása szempontjából teendő intézkedés iránt. Elfogadtatik. 7. Laktanyaépítési bizottság előterjesztése a tiszti épület árnyékszékeinek célszerű berendezése tárgyában. Elfogadtatik.

Névsora

azoknak, kik a dr. Haynald Lajos kalocsai biborom-érek ur Oeminenciájának 50 éves áldozári jubileuma alkalmából a vármegye területén lakó római katolikusok részéről átnyújtott emléktárgy beszerzési költségeihez adományokkal hozzájárultak.

Antalics Hugó N.-Palánka 1 frt, Awashüsel Jakab Tovarisoa 10 kr, Abt Ádám Tovarisoa 10 kr, Almás községe 20 frt, Arnold Antal Almás 2 frt, Almási polgári kaszinó 1 frt, Ambil József Katymár 20 kr, Allaga Antal Katymár 20 kr, Allaga Antalné Katymár 20 kr, Allaga Tadia Katymár 20 kr, Ács János Tatabáza 10 kr, Alföldy Géza Bajmok 50 kr, Adám Ferenc Jankovác 20 kr, Agoston Ferenc Jankovác 5 kr,

Agoston János Jankovác 4 kr, Almási János Jankovác 10 kr, Almásy Miklós Jankovác 1 frt, Albrecht Gyuláné 0-Becse 20 kr, Arpás János Petrovoscze 20 kr, André Aranka Szenttamás 50 kr, André Gézáné Szenttamás 2 frt, Albrecht Árpádné 0-Becse 20 kr, Aranyosi Juszt T-Földvár 20 kr, Artinger Ferenc Temerin 1 frt, Alexander János Temerin 1 frt, Antalitz Kálmán Kernyaja 40 kr, Andriota János Kolluth 10 kr, öz. Ambergné Kolluth 10 kr, Albert Márton Kolluth 20 kr, Alföldy János Vaskút 30 kr, Andrin Marin Szántova 20 kr, Auer Ferenc Csávoly 1 frt, Asztalos János F.-Szt.-Iván 30 kr, Alymasatz Marin Béreg 3 kr, Alymasatz Ignác Béreg 8 kr, Antori János Baracska 20 kr, Aman Máté Csataalja 10 kr, Ádám Herman Zsablya 20 kr, Ams András Bács 20 kr, Aranyos Péter Mohol 4 kr, Abraham Ida Ada 50 kr, Abraham Ida Ada 1 frt, Aman Ferenc 0-Morovica 10 kr, Ali Borbála Csantavér 20 kr, Angyal Verka Csantavér 20 kr, Altmann József Bajsa 30 kr, Antal Dezsóné Topolya 50 kr, Acsády Béla és családja Topolya 10 frt, Apró Márk Topolya 10 kr, Árpádi Ferenc Topolya 50 kr, Apró György Topolya 50 kr, Amon Jakab Kula 4 kr, Aufrecht Ignác Kula 40 kr, Arnold Károly Keresztur 3 frt, Arnold Károlyné Keresztur 2 frt, Arnold Margit Keresztur 1 frt, Arnold Endre Keresztur 1 frt, Abraham György Kucura 10 kr, Antunovits József Apatin 3 frt, Abraham K. Apatin 50 kr, Abraham Sándor Apatin 40 kr, Apatin község előjárói 15 frt, Apatini községi népiskola növendékei 8 frt, 95 kr, Antunovits József Apatin 1 frt, Alföldy Julia Monostorszegh 20 kr, Ackermann Péter Bresztovác 10 kr.

Bartl Antal N.-Palánka 50 kr, Berzenkovits Péter Novoszelló 50 kr, Berzenkovits Paula Novoszelló 50 kr, Bernhardt Mihály Palánka 20 kr, Becker József Palánka 50 kr, Bajcsi Ferenc N.-Palánka 20 kr, Bernhardt György Német-Palánka 20 kr, Bernhardt Antal N.-Palánka 20 kr, Becker József Palánka 20 kr, Beck János Uj-Palánka 20 kr, Bernhard Eberhard Uj-Palánka 20 kr, Beck Jakab Uj-Palánka 20 kr, Büchler Róbert Uj-Palánka 1 frt, Beck János Uj-Palánka 20 kr, Bamer József Uj-Palánka 20 kr, Blum József Uj-Palánka 10 kr, Bleier Jakab Cséb 30 kr, Bohn János Gajdobra 10 kr, Berencz Márton Tovariso 10 kr, Braun Márton Tovariso 10 kr, Braun Miklós Tovariso 10 kr, Brandalik Antal Tovariso 5 kr, Bámer Péter Tovariso 10 kr, Boj József Tovariso 10 kr, Brettráger Mihály Tovariso 5 kr, Brettráger Márton Tovariso 5 kr, Büchler Antal Tovariso 10 kr, Bayer Mihály Tovariso 10 kr, Braun András Tovariso 10 kr, Baszler Mátyás Tovariso 10 kr, Brunner József Tovariso 10 kr, Bűr Frigyes Tovariso 5 kr, Buezer Péter Tovariso 10 kr, Baszler András Tovariso 8 kr, Borovánszky Gyula Tovariso 1 frt, Babér Lajos Almás 20 kr, Bilinovits Jakab Almás 50 kr, Budánovits Árpád Bajmok 2 frt, Birósevit Jenő Bajmok 50 kr, Bagi Pál Bajmok 40 kr, Barakovits Márk Bajmok 50 kr, Bauer Jakab Bajmok 20 kr, Beslity Tadia Bajmok 1 frt, Bagi Pál Bajmok 60 kr, Bajmok községe 5 frt, Bere József Mateovics 20 kr, Bogner János Kumbaja 20 kr, Brand György Kumbaja 20 kr, Berkovits Simon Kumbaja 5 kr, Brand Márton Kumbaja 10 kr, Beck Miklós Kumbaja 2 kr, Brand Jakab Kumbaja 10 kr, Bogner József Kumbaja 10 kr, Beck özevgye Kumbaja 2 kr, Berger János Kumbaja 10 kr, Bogner Vendel Kumbaja 10 kr, Brand Mihály Kumbaja 10 kr, özevgye Bergerné Kumbaja 3 kr, Brand Jakab Kumbaja 10 kr, Brand Márton id. Kumbaja 10 kr, Brand Márton ifj. Kumbaja 10 kr, Beck Ádám Kumbaja 10 kr, Brand János Kumbaja 12 kr, Berger Ferenc Kumbaja 4 kr, Birszki Imre Jankovác 10 kr, Baltai Mihály Jankovác 5 kr, Bagi Pálné Jankovác 10 kr, Bagi Mihály Jankovác 10 kr, Bobár András Jankovác 4 kr, Bükk Mihály Jankovác 6 kr, Birszki József Jankovác 10 kr, Babos Rozália Jankovác 15 kr, Bendek János Jankovác 10 kr, Babos István Jankovác 10 kr, Bezdán község gyűjtése 5 frt 10 kr, Bukin községe 10 frt, Bek József 0-Becse 20 kr, Brecska Malvina 0-Becse 1 frt, Bálint Anna 0-Becse 40 kr, Balassa József Petrovoscze 20 kr, Bagi Mihály Szenttamás 1 frt, öz. Bálint Jánosné 0-Becse 50 kr, Brusnyai Imre 0-Becse 20 kr, Bohunek Etelka T.-Földvár 20 kr, Botka Róza T.-Földvár 10 kr, Benedek Hermin T.-Földvár 20 kr, Balogh György Petrovoscze 1 frt, Balogh Györgyné Petrovoscze 1 frt, Bosó Sándorné Petrovoscze 20 kr, Balassa Viktória Petrovoscze 10 kr, öz. Berényi Hugóné Petrovoscze 50 kr, Balassa Agota Petrovoscze 10 kr, Berecsék Mihály Petrovoscze 20 kr, Bosó Sándor Petrovoscze 50 kr, Balassa András Petrovoscze 10 kr, Bozsóki János Petrovoscze 10 kr, Boromisza János Zenta 10 frt, Bán Lajos Zenta 1 frt, Bácsmezei helyi érdekű vasutak építési vállalata 20 frt, Buday Dezső Zenta 1 frt, Bakodi Márton Zenta 50 kr, Babócs Andor Zenta 50 kr, Babócs Imre Zenta 1 frt, Bretyánszky Kálmán Zenta 1 frt, Breitwiser Fülöp Temerin 20 kr, Bernhard József Temerin 20 kr, Badinszky János Temerin 10 kr, Benedek Mihály Temerin 1 frt, Berencz Mihály Futak 50 kr, Bosnyák János Bezdán 1 frt, Barasits Antal Bezdán 10 kr, Bózsits Miklós Csonopla 50 kr, Budimac Máté Csonopla 50 kr, Biehler Vilmos Sztanis 30 kr, Brandekker János Krusevlya 20 kr, Brandekker János ifj. Krusevlya 20 kr, Brandekker Mihály Krusevlya 20 kr, Braun Gábor Krusevlya 10 kr, Böz János Kolluth 10 kr, Biszam Fülöp Kolluth 10 kr, Baron Julia Kolluth 10 kr, Born Jakab Kolluth 10 kr, Born János Kolluth 10 kr, Brihaeck János id. Kolluth 10 kr, Burger János Kolluth 10 kr, Born György Kolluth 10 kr, Barth Mihály Kolluth 10 kr, Balthmonostor község róm. kath. lakóai 5 frt, Bartalov Antal Szónta 20 kr, Bedzula István F.-Sz.-Iván 10 kr, Bugyáki János Béregh 20 kr, Braun János Béregh 12 kr, Bartulin Barisa Béregh 15 kr, Balázsev Marin Béregh 22 kr, Borsód község róm. kath. lakossága 5 frt, Batori János Borsód 1 frt, Balassy István Baracska 1 frt, Barakovits Gyula Baracska 20 kr, Bischof Antal Csataalja 20 kr, Becker Tamás Csataalja 30 kr, Bischof Ádám Csataalja 20 kr, Burány Antal Dautova 50 kr, Bikity község róm. kath. lakóai 4 frt, Boldizsár Hermin Zsablya 1 frt, Baesa János Zsablya 30 kr, Berkes Hódság 1 frt, Bene Antonia R.-Milits 50 kr, Bolvári Pál Bács 20 kr, Bizarszki Márton Bács 20 kr, Brány József Bács 40 kr, Balogh Bács 2 frt, Bózsán Ferenc Bács 30 kr, Bicska István 0-Kanizsa 5 kr, Baranyi János Mohol 50 kr, Balogh Pál Ada 50 kr, Bizinger J. Ada 20 kr, Bacsai István Ada 1 frt, Biró Ignác Ada 20 kr, Bacsai Istvánné Ada 10 kr, Balázs Antal Ada 20 kr, dr. Burtik

Gy. Ada 1 frt, Bakos Ada 20 kr, Bálintné Ada 20 kr, öz. Brenneré Ada 1 frt, Biats András Martonos 20 kr, Biats Péter Martonos 50 kr, Bende János Martonos 50 kr, Biró József Martonos 50 kr, Bene Vilma 0-Morovica 40 kr, Budines Lajos 0-Morovica 40 kr, Bancsik Péter 0-Morovica 20 kr, Bancsik Ferenc 0-Morovica 20 kr, Bancsik András 0-Morovica 25 kr, Bancsik István 0-Morovica 1 frt, Baják Vendel 0-Morovica 20 kr, Baják Mihály 0-Morovica 10 kr, Berkesné 0-Morovica 12 kr. (Folyt. köv.)

Nyilvános számadás

a Dr. Haynald Lajos kalocsai bibornok-érsek ur Ö Eminentiajának 50 éves áldozati jubileuma alkalmából át-nyújtandó emléktárgy beszerzési költségeire a Bács-Bod-rogh vármegye területén lakó római katolikusok közt eszközölt gyűjtés folytán befolyt összegekről.

Bevétel:

Vissy József főszolgabíró ur gyűjtése	237	frt	28	kr.
Ribiczey Béla	387	"	74	"
Latinovits Gyula	197	"	21	"
Dr. Molnár Károly	235	"	—	"
Császár Péter	272	"	23	"
Deák Zsigmond	193	"	52	"
Matkovits Lajos	80	"	45	"
Kolozsvary Sándor	70	"	—	"
Gombos Béla	81	"	55	"
Raics Miklós	21	"	—	"
Csupor Gyula	115	"	80	"
Poppovics Dusan	115	"	55	"
Boromisza János zentai polgármester ur gyűjtése	125	"	—	"
Időközi kamat	25	"	48	"
Összesen	2157	frt	81	kr.

Kiadás:

Klinkosch I. C. es. k. udvari őtvőznek a pástorbotért kifizetett	2000	frt	—	kr.
Takarékpenztári könyvecskéért és bélyeg-ért fizetett	—	frt	25	kr.
A vármegye árva és szeretetházi alapjá-hoz leendő esatolás végett az alispán urnak átadatott	157	frt	56	kr.
Összesen	2157	frt	81	kr.

A gyermek-játékokról.

(Folovastott a bács-fiszavidéki tanító-egylet nagygyűlésén Topoyán.)
Mindannyian meg vagyunk győződve az „ép testben ép lélek” igazságáról s mégis hány tanító vették ez ellen, midőn a szellemi erők túlbuzgó fejlesztése mellett a testi erők képzéséről teljesen megfeledkeznek és azt a természetre öhajítja bízni, vagy eleget vél tenni e követelménynek azon ütenyszerű, gépies mozgás által, mely torna cím alatt ismeretes. Ez pedig a mellett, hogy egyhangúsággal fogva unalmas a gyermekek, kevés is arra, hogy több mint háromszáz izmot tápláljon, azaz mozgásban tartson.
Ha akarjuk, hogy a gyermeknek ép teste legyen, akarnunk kell az edzett izmokat. Az izmoknak pedig az egyedüli s egyszerű edzői, azelőzői a játékok, mert ezek nem a test egyes részeit hozzák mozgásba, hanem egyszerre valamennyi szervet munkálkodtatják.
Az oly gyakran hangzatosított túlerhelésnek is egyedüli s legbiztosabb orvosszere — mint Felméri írja — a sok mozgás, még pedig az u. n. játékelői szabad mozgás, a mely előfejtett minden szellemi foglalkozást s a mellyel egybekötött kedvet az játékban az egyedüli cél. És igazat kell adnunk neki, mert ha a tanulás és mozgás, azaz a szellemi és testi munka egymást kellő időben fel nem váltják, megzavarodik a testi és a lelki erők egyensúlya s ilyenkor beáll az ugynevezett: túlerhelés.
Ez pedig tönkre teszi a gyermekét szellemileg úgy, mint testileg. Ezt megakadályozandó legjobb eszköznek a játék kínálkozik, a mely — Felméri szerint — az izomrendszer ősi iskolamestere és e mester természetes tanterme: a játszótér, mit a praktikus angol nemzet igen találóan „födellen iskolának” nevez. Ok meg vannak arról győződve, hogy jó játék után jó tanulás következik s azért el is követnek mindent, hogy gyermekeiknek alkalmuk legyen játszani.
Ily játszóterek felállítását sürgeti a jelenkor, midőn az állam minden férfiből katonát öhajjt nyerni. Nagyobb súlyt kell fektetnünk a testi nevelésre, mert mint a francia Barthelot írja: az ifjúságot a testi nevelés nemcsak egészségessé, erőssé és ügyessé teszi, hanem épen ebben az erőben egyszersmind a nemzetek hatalma s nagysága rejlik.
Ezt a testedzést pedig a gyakorlati nevelészek nem a száraz testgyakorlatok által vélik elérni, hanem a rendszeresen és ügyesen vezetett játékok által; ezek vonzzák a gyermekeket, mert ők úgy sem kívánnak mást, mint játszani, szabadon, korlátlanul mozogni és ebben örömléket lelnek. Mi pedig miért rontanók el örömléket!
Sok nevelő, de még több szülő helytelen féltékenységgel tartja vissza gyermekét a játékoktól. Az egyik a gyermekétársakat tartja ördögileg rosszaknak, kiktől csak rossz tanulható; a másik folyton rémképeket lát, mely gyermekeit veszéllyel fenyegeti; sokan vannak olyanok is, kik a nap perszelő hevéből vagy ruhájok elrongálásától féltve gyermekeiket elvonják szabadon választott játékaiktól. Hogy mily ferde ez ily szülőknek nézete, mondanunk is fölösleges.
Nem mulaszthatjuk el, hogy itt ne idézzük Dömötör Pálnak pár hét előtt a „Bácskában megjelent „Udvaromban” című költeményének egy részletét, mely megkapta figyelmünket. Ö ugyanis saját gyermekeinek és azok társainak játékaiban, szilaj jó kedvökben gyönyörködve a többek között így ír:
„Hadd feszüljön a kar, a láb!
Hadd hajlongjon a derek!
Úgy lesz az izom acéllá,
A szem fénye csupa tűz, láng,
Esz fogékony, lélek ép!”
Bárcsak minden szülő és nevelő így gondolkodnék, ugy a túlerhelés, valamint a testi gyengeség szülte betegségek, mint a typhusos lázak, az agyhártyalobok, kimerültségek stb., melyek sokszor a családok hosszantartó áldozatai gyümölcsét teszik tönkre, megszűnnének. Helyette a társadalom és az állam edzett, szükségét eltérni bíró tagokat nyerne kik a haza védelmében számot tevő helyet volnának képesek betölteni.
Miután elősoroltuk a játékoknak a szellemi és testi

nevelésre gyakorolt előnyeit, még hátra volna megemlékeznünk arról, hogy mily játékokat játszassunk s különösen, hogy mily szabályokat tartsunk szem előtt a játékok gyakorlatánál, hogy azok a célnak megfelelőjenek.

A mi az első kérdést illeti, arra csak egy főszabályt tartunk szükségesnek fölállítani s ez az, hogy mindig oly játékot játszassunk, a melyben valamennyi gyermek részt vehessen s a mely hajlamuknak leginkább megfelel. A gyermekek hajlamának pedig legjobban megfelelnek az oly játékok, melyek minél több mozgást igényelnek és melyek minden gyermeket foglalkoztatnak. Így pl. a „bújj, bújj zöld ág...” igen egyszerű játék s mégis kedvelt a gyermekek előtt, mert valamennyit foglalkoztatja, míg az oly játék, melyben csak egy-két gyermek játszhatik a többi rovására, csakhamar unalmassá válik és feloszlára vezet.

Ami pedig a szemelgett tartandó szabályokat illeti, hogy hosszadalmasak ne legyünk, csak egyszerűen, minden fejtegetés nélkül fogjuk felsorolni a legfontosabbakat.

Szerény-méretünk szerint a következők pädagogiai szabályokat öhajjánok figyelembe részeltetni a játékok rendezésénél:

a) Ne engedjük teljesen magukra a gyermekeket, hanem játékaik rendezésében a tanító is vegyen részt. Mert ha rájuk hagyjuk, a nagyobbak kerekednek felül, csak azok játszanak s a kisebbek megunván a mellözést, otthagyják a játékot.

De meg a nagyobbak ilyen uralomravégődése rendszerint pajkosságba, söt durvaságba is átvegy, mi semmi esetre sem mozdítandja elő a játék nevelő hatását. Korántsem következik azonban ebből, hogy néha hozzájárulásunk nélkül is ne rendezhetnének a gyermekek játékokat. Söt ezt meg is kell engednünk, hadd szokjanak némi önállósághoz is. De azért mindig figyelemmel kell őket kísérenünk s a legkisebb szabálytalanság esetén közbe kell lépünk. A tanító legyen folytonosan szemlélődő, itélő bíró, de azt a gyermekek ne vegyék észre.

b) Lehetőleg olyan játékokat rendezzünk, melyek ugy a testi erőt, mint az értelmi tehetséget fejlesztik. Nincs nevelő hatása, természetesen az oly játékoknak, melyek érthetetlen szószagválek elmondásából állanak vagy pedig durvaságot tartalmaznak. Ily játék pedig több el a gyermekek között. Hallottam már pld. játék közben ezt danolni:

„Hej gerenda, gerenda,
Szttamási gerenda,
Piz volna, perdülné,
Karika volna, fordulna,
Kék selyem ostya,
Zöld selyem ostya.” stb. — Kell-e ennél

nagyobb sületlenség! Söt vannak erkölcsstelenséget, valástalanságot tartalmazó játékok is.

c) Minden játék legyen egyszerű, hogy a gyermekek hamar felfoghassák és egyszerű eljátszás után önállólag is képesek legyenek azt eljátszani.

d) Uj játék megkezdése előtt beszélje azt meg a nevelő nevendékeivel. Ilyenkor szép alkalom kínálkozik különböző ismeretek közlésére is. Söt a már többször játszott játékok kezdésénél sem árt rövid magyarázat, mert mindig lehet a gyermekek között egy-két uj, kik még azt nem játszották. Mert nagy hiba, ha a gyermek nem tudja a játékot, ugy rá nézve az unalom, kényyszer eszköz lesz, mi által az el is veszti nevelő hatását.

e) Minthogy minden játék csak akkor nyujt élvezetet, ha szabályai szigorúan betartatnak, ezt folyton ellenöriznünk kell s magának a nevelőnek kell jó példával előljárnia. Nem szabad egy gyermek kedvéért sem kivéltet tennie. És ha olyan a játék, hogy egyes párok viszik a főszerepet, ugy ebben sorrendet kell tartanunk, hogy mindenki részt vegyen benne.

f) Fegyelmi szempontból zárja ki a tanító az oly nevendékeket, kik megzavarják szántszándékkal a játékot.

g) Végül ne játszassunk olyan játékot, mely szinpadias modorosságot követel s mely bohócokká alakítja a gyermekeket. Tartsuk itt is szem előtt, hogy az életnek nevelünk, mely az ily negélyezett modorosságot nem tűri meg.

Ezek után most már a következő pontokat ajánlanám a t. nagygyűlésnek határozatul kimondani:

1. A nagygyűlés elismeri a gyermek-játékoknak nevelő hatását ugy azok szellemi, mint testi képzésére.
2. Ebből kifolyólag a nagygyűlés ajánlja tagjainak a gyermek-játékoknak iskoláikban való célszerű alkalmazását és vezetését a tornázásra szakított idő, valamint a szokásos órák közti szünetek alkalmával.

0-Becse, 1889. szeptember hó. — s. —

A MAGYAROK PÁRISI KIRÁNDULÁSA.

Saját tudósítónktól.
Páris.
(Folytatás.)

Az óriási iparpalotában megtartott fényes bál után, melyen 25 ezer ember jelent meg, sűrűn megtöltve a tündéri fényárban uszó összes helyiségeket, másnap július 11-én, esütörtökön, délutáni 4 órakor a párisi városbázára voltunk hivatalosak, este pedig a töle nem messze levő opera comique (opera komik) előadására, mely utóbbi, két mozzanatánál fogva, miként a Kossuth-banket, szintén felejtethetlen marad.
E napnak délelőttjét egész egynegyed háromig a Louvr-muzeumban töltöttem, mely látogatásomról ugyan már adtam számot október 8-iki cikkemben, de a saját démona miatt utolsó tizenkét sorát, lehetőleg félreértés kikerülése végett szükségesnek tartom még egyszer ide iktatni: Még pár lépés és a Louvre legféltékenyebben őrzött kincsét, a páratlan szépségű Milői Vénuszt pillantjuk meg.

A szobrot 1820-ban találták meg Melos (Milo) szigetén. Fehér poroszi márványból készült. Két karja hiányzik; felül, egész a csipőig meztelen, azontul mérsékelt redőzetű ruha omlik alá. A remek szobor a kis teremnek közepén áll zöldes színű márványtalapzaton, köröskörül rácsozattal körülveve. Az istennő arca páratlan szépségű és finomságú; isteni nyugalom és szenteség honol rajta. Jó másfél órája, nyugalm, nem tudok tőle megválni; távozom és megint csak ott vagyok előtte. Hát ez a klasszikus szépség! Isteni! Valóban Isteni!
Még egyszer, hosszasan elmerültem nézésébe, aztán, 1/3-kor dezsönére siettem. Az étteremben, mely a Klisibulvárd 76. számú ház első emeletén volt, utitársaim közül már senkit sem találtam. Az ételek, melyeket gyorsan tálatlak föl, nagyon jók voltak; először szardellát

hoztak kis kis krumplics Deszertnek fejeztem be idő már lá hotelinkba rosházára utitársaim sultak, var zongorateré derek szá feketébe kunk gondl a franciák lami kifitté Fel o otel de vi nyilt tere n remek Not épület hom gyeháza fro toronyhoz h oldali torny két bejárta ablakok ala hosszu néz kéiben 130 tejen szinté délablakok kanva. Ilyen van, fölötté torony, rajta meke az ará nál, hanem mét. A szp és valahány nyes magyá „Vive la Ho ban négy or kai, és bevo hívókat a l á ság vette it aggodalmat Mert sokan nyagsága n rokkal ékíté (Sotan), a p zokta, rövid hozta önkét resenének é intézménye n gos képvisel és szavait a Magyarország taná: Eljen Helfy szavait és a nagy le keltett, Chant nagyrabestül A besze után az „Un dalán szép harmadrészét föl-alja járká melyeknek p molhón néve ünnepi terem Sok éhes na az evést meg pillantásoka számtalan sa rakoást, me kelnerkekhez is kellett töb meg az asztal farkasokat, es pezsgós üveg volna szó, u két oldali g az építelés tá; szeretet hogy a kom dobjam. — M Kornél felláto teményfélélt csöstitte. De a minden másd lani. Utána e megtapsoltak balra nézevgy rom fiatal em tótták a potyá a szeszec itá már be vagy nek: Elég sz fáju, kis embe remben, samo kit kinalgato nek a kellere nyira megfeli najdmjen nyar Mikor mellet egy hétig sena feledkezett a titkőzés kinyo aztán telerak nek is hozta láttam, hogy a férfi és nő oda kisebb volt, és rezni. Végre e pecsenyétől m darab kenyere a kisebb szomsz nára nézett, ha töttek a kellere szfresölgettem, fordulok és lá válla emelve v mint maga Cl Ragyogó szemekével, minteg ciót, melyben r ságos kedves a

hoztak kis vajjal, utána peccenyét, később piritott egész kis krumplit, mire jól izlett a fél liter kitűnő vörös bor. Deszertnek barack szolgált, mely után konyakos feketével fejeztem be a sokak által gyalázott dezsónét. Miután az idő már háromra járt, az innen egy negyedóránira fekvő hotelünkbe mentem, hogy szalonruhába öltözve, a városházára induljunk. A hotel ugyszólvá üres volt; az utítások majdnem mind már a városházán esportosultak, várva a kapuk megnyitását. Végre a földszinti zongorateremben az én jó társamra, a hatalmas hajszu, derék szál legény, Freytag Ottóra találtam. Ő velem együtt, feketébe öltözve, helyezkedtünk el egy fiakkerben, rokunk gomblyukában Kossuth koralaku arképeivel, melyet a franciák mindenütt megbámultak, vélvén, hogy az valami kitűnő jelvény.

Fél óra múlva az új városháza (Hotel de Ville, otelek vil) elé értünk, mely a Szajna partján szép nyílt téren áll, melyről szépen látható a szigeten levő remek Notre-Dame-templom. A hatalmas kétemeletes épület homlokzata felényivel hosszabb a zombori megyeháza frontjánál. Négy kiugró sarka négyszög alakú toronyhoz hasonlít, hasonlóan a zombori megyeháza két oldali tornyaihoz. Elül emelet magasságú, félkör alakú két bejárata van; közöttük és két oldalukon a földszinti ablakok alakja a kapukéval egyező, az emeleti ablakok hosszú négyzet alakúak; a közöttük lévő oszlopok fülkéiben 139 híres párisi embernek szobra látható. A tetőjén szintén, miként a négy sarki tornyon, kiugró fedélablakok vannak, egy kisebb egy nagyobb váltakozva. Ilyen két ablak között a homlokzati részén óra van, fölötté, majdnem az épület tetőjének közepén, szép torony, rajta kimagasló keresztel. Ez épület igazi remeke az arányosságának, és nemcsak nagyságával imponál, hanem szépségével is lebilincseli a néző figyelmét. A szép, nyílt, befásított terep sok francia állott, és valahányszor egy-egy közt, mely Kossuth-jelvényes magyarokat hozott, mindég zajosan éljenek, „Vive la Hongrie“ kiáltásokkal fogadva őket. — Pontban négy órakor megnyiták a hatalmas épület csarnokait, és bevonultak a kirándulók nagy tömegei. A meghívókat a Párisban tartózkodó magyarokból alakult bizottság vette át, mi által megmenekültek a visszautasítás aggodalmaitól azok, kik meghívó nélkül jelentek meg. Mert sokan voltak olyanok, kik a csoportvezetők hanyagsága miatt azok birtokába nem jutottunk. A szobrokkal ékített pompás lépcsőház emeletén Chautemps (Sotan), a párisi község tanács elnöke, fogadta az érkezőket, rövid szavakban üdvözölve őket: „Uram! Isten hozta önöket. Páris megnyitja önök előtt kapuit és szerencsésnek érzi magát, hogy önöket, szabadságunk és intézményeink részeseit fogadja.“ — Erre Helfy, országos képviselő és a kirándulás elnöke, hosszasan felelt, és szavait a következő felkiáltással vezette: „Ha egész Magyarország itt volna, egy szívet, egy lélekkel kiáltanánk: Eljén Franciaország! Eljén a szabadság!“ — Helfy szavait a jelenlevő franciák élénken megtapsolták és a nagy lelkesültség közepette, melyet Helfy beszéde keltett, Chautemps megegyezően üdvözölte a kirándulókat, nagyrabecsülésének adván kifejezést.

A beszédek megtartása és kölesönös üdvözlések után az „Ünnepi terem“-be vonultunk, melynek két oldalán szép galériák vonulnak. — A 850 magyar alig harmad részét töltötte be a nagy teremnek; kényelmesen föl-alá járkáltak benne, nézgetve a melléktermeket, melyeknek plafonja festményekkel van díszítve, és mohón nézve a dusan megterített asztalt, mely a hosszú ünnepi teremnek majdnem egész hosszában vonult. — Sok éhes magyar alig tudta bevárni az időpontot, hogy az evést megkezdjék, oda tolakodott az asztalhoz, mohó pillantásokat vetve a dusan felhalmozott ételekre és számtalan sampányi-üvegre. Valaki nem győzve a várakozást, merész arccal odalépett az elegánsan öltözött kelnerekhez, tányért kérvén, elkezdett falatozni. Nem is kellett több. Mint az éhes sáskasereg, úgy rohanták meg az asztalt; a sok kelner alig győzte kiszolgálni a farkasokat, csak úgy esőrgött a sok tányér, pufogott a pezsgős üveg. — Mintha lelkiüdvösség elvesztéséről lett volna szó, úgy tolakodtak férfiak s nők egyaránt. A két oldali galériáról vagy tíz francia mosolyogva nézte az épületet látványt. — Eggett az arcom, mikor ezt láttam; szerettem volna százszoros erejű Herkulesz lenni, hogy a komániának egy harmad részét a Szajnába dobjam. — Mikor az első rohannak vége volt, Abrányi Kornél felállott egy asztalra és a papirosról valami költeményfelét felolvastott, melyben a francia nemzetet dicsőítette. De a nagy zajban, jóllehet közel állottam, alig minden második, harmadik szót voltam képes meghallani. Utána egy francia tartott beszédet, melyet erősen megtapsoltak és megéljenztek. — Mikor így jobbra-balra nézgetve, a teremben járkáltam, észrevettem három fiatal emberből álló csoportot, kik erősen fogyasztották a potya pezsgőt. Az egyikén erősen meglátszott a szesz ital hatása; kiáltotta is társához: Pajti, én már be vagyok rugva, közelében lévőm, oda is mondtam neki: Elég szegény! Föl se vette. Egy másik szatirpofájú, kis emberke, erősen kiabálva járt föl s alá a teremben, sampányi-üveget tartva a kezében s mindenkit kinalgatott, mondogatván: Lássá, engem szeretnek a kellerek, egész flaskóval adtak. Nemelyik anynyira megelégedett minden tisztességéről, hogy majdnem nyalagatta tányérját, külön állva az oszlophoz. Mikor mellette elhaladtam, mondtam: Ugy eszik, mintha egy hétig semmit sem falt volna. Sok nő is erősen megelégedett a tapintatról, míg férje ott állott arcán a megütközés kinyomatával, addig ő a tömegbe furakodott, aztán telerakott tányérral jött vissza és kinalgatta; látod, neked is hoztam. Haragom némileg csillapodott, mikor láttam, hogy a sok, mellén érdemrenddel ellátott francia férfi és nő odalépett az asztalhoz, mikor a tolongás már kisebb volt, és erősen kezdtek falatozni és sampányozni. Végre én is kértem egy kellertől tányért, de a peccenyéből már csak vékonyka szelet jutott, ahelyett egy darab kenyeret ettem és két pohárka pezsgőt ittam. Midőn a kisebb szomszéd terembe léptem, mely egyenesen a Szajnára nézett, hasonló tolongást észleltem: fekete kávé öntöttek a kellerek a felejük tartott eszékbe. Mig kávém sztrésülgettem, óriási zivaj, éljenzés üti meg füleimet. Hátra fordulok és látom, amint a lelkesült magyarok egy férfit vállra emelve visznek a termen körül, ki nem volt más, mint maga Chautemps, a párisi község tanács elnöke. Ragyogó szemekkel nézve jobbra-balra erősen integetett kezével, mintegy megköszönve az éljenzést, a nagy ovációt, melyben részesítik. Nyomában volt felesége, barátságos kedves arcu, éltes matróna, kezénél vezetve szép

kis fiát. Az asszony arca csak úgy sugárzott az örömtől; a ki csak hozzá férhetett, mind kezét csókolt neki. Igazán szép jelenet volt ez; elfeledtettem velem az egyezkedés faragatlansága által előidézett kellemetlen jeleneteket. Így, mintegy kibékülve önmagammal, hagyattam el a ritka kitűntetés helyét, melynek igazi okául Tisza egyik parlamenti nyilatkozatát tekintetem. Így akarták kimutatni a franciák, hogy náluk sem a vagyon, sem a személybiztonság nincs veszélyeztetve, hanem vendégszeretettel is tudnak gyakorolni, mint senki más.

Innen Chatelet (Satlé) tere, az opéra comique (opera komik) hatalmas épülete elé gyalogoltunk, mely a városházától alig tíz pernyi távolságban, a hosszú Rivoli utca közelében, a Szajna partján fekszik. Nyolc órakor kezdődött az előadás, melyet a párisi község tanács a turin-párisi kiránduló társaság tiszteletére rendezett. A sárgás, finom papirosra nyomtatott szinlap előlapon, virágokkal körülvevett keretben, ez van nyomtatva: Théâtre National de l'Opéra Comique Direction de M. L. Paravey. Jeudi 11 Juillet 1889 à 8 heures précises. Representation Extraordinaire offerte par la Municipalité de Paris à la Delegation (C) Hongroise. A jobb sarkon Páris városának címerével (alul vitorlás hajó), mely fölött szalagon a fölirat olvasható: Fluctuat, nec mergitur (Hányódik, de nem merül alá). A második lapon a darab neve: Esclarmonde és a szereplő színészek és zenéi darabok megnevezése. A harmadik és a negyedik lapon a darab bő tartalma felvonások és jelenetek szerint, sárgás papíron vörös betűkkel nyomtatva.

A színház nézőtere valamivel nagyobb, mint a budapesti nemzeti színházé. A páholyok félkör alakban négy sorban emelkednek egymás fölé. A magyarok úgy voltak elhelyezve, hogy közé egy-egy francia család tilt a közelben; szép látványt nyújtott a szépen kivilágított tágas színház. En az első emeleti páholyban ültem, mellettem volt Abrányi Kornél kedvesen csevegő szép feleségével. Mikor a zenekar elkezdett játszani és a függöny felgördült, mindnyájunk figyelmé a szinpad felé fordult. Az Esclarmonde tündér-regényes prólóggal ellátott darabnak meséje, melyben négy ballet is előfordul, a következő:

Phorcas, kelet császára, büvészzel való foglalkozás folytán képes a lég és víz szellemek parancsolni. De a sors akarata kényeszteti őt, hogy Ardenes (Arden) erődbe vonuljon, hol magányban kell töltenie életét. — Összegyűjtí hat népet és kijelenti, hogy az idő elerkezik, és hogy ezután fogva lenyja, Esclarmonde, lesz a kelet császára. Esclarmonde, aki he volt avatva a büvészet titkaiba, szintén tud parancsolni a szellemeknek, de a sors akarata az, hogy areát, míg csak 20-ik évet el nem érte, senki se láthassa meg. Ha egyszer elérte azt a kort, akkor a világ összes lovagjai megjelennek Bizáncban tornánépvel és a győztes lesz Esclarmonde férje és kelet császára.

De Esclarmonde nem várja be az előírt időt. Ő egy francia lovagot, Rolandot, Blois (Bloa) grófját szereti, akit egyszer Bizáncban meglátott. Nővéreinek, Parszeisznek, kerése dacára megparancsolja a lég és víz szellemek, hogy Rolandot egy búvós kaputé hozzák, ahol vele eltakart arccal találkozik. Roland elragadtatva nem akarja elhagyni ismeretlen inádotját; de Esclarmonde, ki a szellemek által tudja, hogy Franciaország királyát, Kloomer, a szaracénok Blois-ban ostromolják és megadásra kényszerítik, szívére köti, hogy menjen a királyhoz. Megesketi őt, hogy titkukat megőrizi és átadja neki Szent-György kardját, mely neki győzelmet biztosít. De megőrök kezei közt, ha esküszöve lesz. És megígéri neki, hogy minden éjjel megjelen nála.

Roland megtámadja a szaracénokat, megveri őket és megszábadítja Bloist (Bloat). Kloomer király hálaiból megkínálja őt Bathilde leánya kezeivel. Roland visszautasítja az ajánlatot anélkül, hogy megmondaná okát. De Blois püspöke kiveszi belőle a titkot gyónás útján, fenyeggetve őt az ég haragjával.

Mikor az éj leszállt, Esclarmonde megjelent, egészen befátyolozva. Blois püspöke, szerzeteseköl és bakóktól kísérvé, meglepi őket, felemeli Esclarmonde fátját, ki azonban a szellemek segítségével elmenekül.

Azalt Parszeisz, Esclarmonde eltűnése után, atyjához jön, hogy megértesse a sors kijelentését. Az elvezetett őt a szellemek által; azután kérdésre a sors kijelenti, hogy Esclarmondenak (Eszklarmondnak) le kell mondania Rolandról vagy vele együtt meghalnia. Esclarmonde, hogy Rolandot megmentse, nagy áldozatra szánja magát.

Végre sok szenvedés után a két szerelmes boldogan egyesül, és mint kelet császára és császárnéja, mindenki nagy örömeire egy-másé lesznek.

Esclarmondot Sibyl Sanderson kisasszony, Rolandot Gibert (Zsiber) ur játszta. Mindkét főszereplő, valamint a többiek szép megjelenést alakok. Az egyes karokat a birodalom főmeltóságai, lovagok, testőrség, szerzetesek, papok, harcosok, szellemek és nép képezték. A darabban négy ballet is előfordult: az erdők, a víz, a tűz szellemi, nimfák és szilvanus. Gyönyörű képletek voltak, minők: Phorcas, kelet császára, aranyos trónján ülve, megjelent az összegyűlt nép előtt; vagy a bazilika belseje, midőn kapui a császár parancsára megnyílnak. Elragadó képet nyújtott a varázs-sziget. De legszebb valamennyi között volt az, midőn Esclarmonde tündérek-től körülvevő átadja Rolandnak a Szent-György kardját, gyönyörűen megvilágítva görög tűz által. A közönség, mely úgy is lelkesült hangulatban volt, viharos tapsba tört ki, midőn a zenekar a harmadik felvonás után a Rákóczy indulót kezdte húzni nagy bravúrral. Mindenki felállva hallgatta a darabot, s végeztével volt oly riadalom, éljenzés, vive la France kiáltások, taps és kendő lobogtatás, aminőt nem egyhamar van alkalma az embernek látni. Meg kellett ismételn a darabot, mert a közönség, magyarok s franciák egyaránt, nem szüntek meg éljenzni és tapsolni. A darab végeztével a közönség legnagyobb része a dusan megrakott büffébe vonult, hogy tiztét és a nagy meleget, mely a színházban érezhető volt, kitűnő fagyaltal és finom sampányival lehűtse. — Rám is nagyon fért egy kis hűsítő, mert a színészek előadását, mely énekelve történt, a színház előtt egy frankért vett librettóban olvassa a szöveget, ki-sértem nagy figyelemmel és ennél fogva még jobban éreztem a nagy meleget, mint a többiek. Hogy a büffé jötevé határában részesültem, azt nagy részben Gergő barátom szemességének köszönhetem. Attérve a színészek előadására, ki kell emelnem, hogy a szöveg-től alig egy-két helyen tértek el, oly jól tanulták be. Ami a kiejtést illeti, a francia nyelv iránt érdeklődők kedvéért megemlítem, hogy az a mindennapi kiejtéstől meglehetősen különbözik. Ugyanis míg a rendes szaválásban a végső mássalhangzónak a következő szó magánhangzójával való összekötése ritkább, addig színházi előadásnál, különösen ha az, mint az opéra comique-ban történt, az összekapcsolás nagyon is gyakori. Azonkívül a rövid magánhangzók nagy is megnyújtják, pl. e szót véneré, ekké hangoztatatták: venere. Ugyszintén a néma e betűt majdnem o-nek ejtették, így: quil m'aime (k'ül mem helyett k'ül memő), idole (idol helyett idoló) és így tovább.

De ami ránk nézve az előadást felejthetetlené teszi, az a darabnak befejezése után történt, midőn Moulierat (Muliera) a szinpadon csoportosult színészek és színésznők élén a Marseillaise-t (marszejezt) kezdte énekelni. Sokszor hallottam e buzdító, harcias, hazafias nemzeti dalt, de úgy előadva, amint azt Moulierat tette, még soha. A közönség felállott, midőn az: Allons, enfants, de la Patrie (Allon z-anfan d'la patri) bevezető sorokat állva, halk hangon énekelte. Ajtatos, buzgó

imához hasonlított a dal, majd mindjobban emelkedve harci riadásnak tetszett, szinte hallani véltük a haza megmentésére siető polgárok kiáltásait, majd meg térdepelve, égre emelt szemmel és lelkesült arccal folytatta az éneket oly hangon, mely vesékkig hatott, megrázkódtatta szívünket s idegeinket, mintha eskü tenne a lelkesült nép, hogy nem tűri többé a szolgaságot és a magasra emelt zászlók alatt harcba vonulva az egész világgal akar megküzdeni a szabadságért. — Lelkesülve, könyvekkel a szememben, hallgattam a gyönyörű éneket, meg nem állva, hogy a többi közönséggel együtt én is halkán nekisérjem a lelkesítő hangokat. — Befejeztével oly vihára a tapsnak és éljenzésnek tört ki, aminőt e színház falai még soha sem hallottak, melyet leírni lehetetlen. — A taps és éljenzés oly soká tartott, hogy Moulierat (Muliera) még egyszer énekelte, ép oly tüzrel és lelkesültséggel, mint előbb és újból ismétlődött a meghatározó és felemelő jelenet, melyhez hasonló hiába keresek emlékeim között. — Ha semmit sem láttam volna Párisban, csupán csak ezt az előadást, akkor is meglelt volna jutalmazva hosszú utazásom. — Valahányszor visszaemlékszem e páratlan jelenetre, lelkesültség fogja el a keblemet. — Így énekelve a marseillaise, még a gyávából is képes hőst teremteni és keblét bátorsággal eltölteni.

Ejfelutáni félegykor hazamentünk, még mindig a gyönyörű ének varázshatalma alatt állva.

(Folyt. köv.)

—CS—n.

A közönség köréből.

Nyilatkozat.

A „Bácska“ című lap f. évi október hó 8-iki számában megjelent s távollétem miatt csak pénteken meg tudott, a Fülöpp Kálmán és neje elleni fenytő ügyből kifolyólag személyemre de mindenekfelett Szakáll Adorján barátomnak imputált ténykérdésre vonatkozó közleményt szememmel hazugság és tendenciozus koholmány s rágalomnak jelentem ki; szerfelett csodálkozván, hogy a tek. szerkesztőség azon az igazsággal merőben ellenkező közleménynek b. lapjában egyáltalán helyt adott. A ni a közleménynek Szakáll Adorján ügyvéd urra vonatkozó részét különösen illeti, kételességemhez képest kijelentem, hogy én őt Fülöpp Kálmán megbízása folytán kértem föl a társvédelem elfogadására, a mire ő készen is nyilatkozott azon határozott kijelentés mellett, hogy addig, míg a szükséges meghatalmazást kezéhez nem veszi — a védelem tekintetében egy lépést sem hajlandó tenni; igaz ugyan, hogy az én egyenes felkérésre velem Sztanisitra utazott — azonban, ott az ügy érdemére, a részére kiadandó meghatalmazás, ügyvédi díjakra nézve — az ő jelenlétében — egyáltalán szó sem volt, sőt midőn az én részemről a meghatalmazás szóba hozott — Szakáll ur egyenesen kijelentette, hogy erről az ő jelenlétében szó se emeltessék, és hogy ezen ügyet, már velem szemben, miután a meghatalmazást tölem várja, elintéztnek tekintti.

Ezzel Szakáll ur eltávozott s azóta az ügyben egyáltalán részt sem vett.

Zomborban 1889. október 11-én.

Dr. Czvetkovits Péter.

(Czvetkovits ügyvéd ur nyilatkozatának saját személyét illető részéhez addig, míg az ügyben bírói szót nem hallunk, további hozzászólást nem engedhetünk, ne hogy a disputa végtelenig fadjon. Csak ama hír befogadása miatti csodálkozását kívánjuk némileg csökkenteni szerény kijelentésével annak, hogy a kifogásolt tényválat beküldője szintén rendelkezett a szavalhatóság összes tényezőivel; folyólag, a nyilatkozatok íróinak csodálkozása bizonyára kölesönös és így előre semlegesíti egymást.

Ellenben a Szakáll ügyvéd urra vonatkozó részt illetőleg, a vett információ után szívesen konstatáljuk, hogy ő az egész ügyben se aktive, se passivve nem szerepelt; hogy tehát az ő ismert ügyvédi reputációját ama közlemény sorközi maliciozus vonatkozásai nem is érintetik s azok ha nem kenyeririgységből, hát nagyon különös félreértésből eredhettek. (A szerk.)

Naptár.

Október.

Havi és beti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
15 Kedd	Terézia sz.	Hedvig	3 Dénes
16 Szer.	Gál apát	Gál a.	4 Hieron.
17 Cst.	Hedvig	Florent	5 Charitin
18 Pént.	Lukács ev.	Lukács ev.	6 Tamás v.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS
Helyettesítii:
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK

Zombori kereskedelmi és iparbank kézi-zálogköltésön intézete.

Zálogárverés

1889. évi november hó 4-én.

Mindazon ékszerék és zálogtárgyak, melyek 1889. évi szeptember hó 30-ig ki nem váltattak vagy át nem irattak, f. é. november hó 4-én d. e. 10 órakor a zombori zálogintézet helyiségében nyilvános árverésen eladatnak.

Fizetési halasztások csakis 3 nappal a kitűzött határidő előtt történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogoknak, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Zomborban, 1889. október 1-én.

Ifj. Radosavlyevits György, cégjegyző.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Ó-Palánka községében a nyugdíjaztatás folytán megüresült jegyzői állásra pályázatot nyitok s a választásnak a község-házánál leendő megejtésére **f. évi november hó 14-ik napjának d. e. 9 óráját** kitűzöm.

Felhívotnak pályázók, hogy kellőleg felszerelt folyamodványokat **f. évi november hó 6-ig** hozzám benyújtsák.

- A jegyzői állás javadalmazása a következő:
1. Kézpénz fizetés 650 frt.
 2. Lakbér 150 frt, esetleg szabad lakás.
 3. Szérüs kertre 50 frt.
 4. 2/4 telek föld s az ezután járó legelőtelmetny haszonélvezete.
 5. 11³⁸ méter kemény tűzifa.
- Az egyenlítőket és házadót a község, a földadót a jegyző fizeti.
- Palánkán, 1889. szeptember 30-án.

Csupor Gyula,
főszolgabíró.

875. sz.
tkvi 1889.

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a sztanisicsi takarékpénztár végrehajtónak Rendl Ádám sztanisicsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 122 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Nemes-Militiesen fekvő, a nemes-militiesi 1400. sz. tjkvben Fülöpp Kálmán nevében álló Rendl Ádám és neje szül. Veiner Annától megvett 2140/a. hr. szám alatt felvett és 2076 frtba becsült 9 hold 1210 □ ölnyi nemesi birtoknak Rendl Ádámot megilletett felerészére az árverést 1033 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1889. évi november hó 20-ik napján délelőtti 9 órakor** a nemes-militiesi község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 103 frt 30 krt kézpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 16-án
A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

7145. szám.
kig. 1889.

Pályázati hirdetmény.

A járáshoz tartozó, nyugdíjazás folytán megüresedett ó-verbási községjegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom azokat, akik ezen, 500 frt kézpénz fizetés, szabad lakás és ehhez tartozó kert, 53 kat. hold föld haszonélvezete és 6 öl kemény tűzifa javadalmazással összekötött állomásra pályázni kívánnak, hogy törvény szerint felszerelt és nyelvmereteiket is igazoló pályázati kérvényeiket hozzám **folyó évi október hó 25-ikéig** annál inkább benyújtsák, mert a később benyújtandó kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

A választás **folyó évi október hó 26-án délelőtti 9 órakor** fog Ó-Verbász község-házánál megtartatni.

Kulán, 1889. évi október hó 9-én.

Molnár Károly,
főszolgabíró.

877. szám.
tkvi 1889.

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bandl Ignác bécsi lakos végrehajtónak Hajósevi András zombori lakos végrehajtást szenvedő elleni 155 frt 94 kr tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 1255. sz. tjkvben Hajósevi András és neje szül. Jakobovits Verona nevében álló A. 3759-3760. hr. 139. ö. i. sz. ház és beltelek-ből végrehajtást szenvedő Hajósevi Andrást megilletett felerészére az árverést 600 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1889. évi november hó 18-ik napján délelőtti 9 órakor** a zombori kir. törvényszék telekkönyvi hivatalának árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 60 frtot kézpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 17-én.
A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye bajai szolgabírói járáshoz tartozó s Rigyica községben leköszönés folytán turesedésbe jött községi jegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok, s a választás határidejéül **f. évi október hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája** Rigyica község-házához kitűztek.

Miről pályázni óhajtok oly felhívással értesítetnek, hogy kellőleg felszerelt folyamodványokat nálam f. évi október hó 26-ig bezárólag annál inkább benyújtsák, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

A folyamodványban beigazolandó, hogy a hivatalos magyar nyelven kívül folyamodó a Bács-Bodrogh vármegyei jegyzői szigorló bizottság által a német és szláv nyelvből is képesítettnek nyilatkoztatott.

Ezen állomás, a következő javadalmazással van egybekötve:

1. Természetbeni szabad lakás.
 2. Nyolcszázötven forint o. é. évi kézpénz fizetés.
 3. 800 □ öl szőlő haszonélvezete, mely után az adót a jegyző fizeti.
- Baja, 1889. október 12-én.

Latinovits Gyula,
főszolgabíró.

3-1
4631. sz.
tkvi 1889.

Arverési hirdetmény.

A hódásghai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kinstár végrehajtónak Obrenov Joca örökösai végrehajtást szenvedő elleni 131 frt 68 kr tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék, a hódásghai kir. járásbíró területén lévő, Pivnicán fekvő, a pivnicai 288 sz. tjkvben A. I. a. foglalt Obrenov Joca nevében álló (532-533) hr. 269 ö. i. sz. ház 662 □ ölnyi beltelekre az árverést 470 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1889. évi december hó 3-ik napján délutáni 3 órakor** Pivnicai község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át kézpénzben vagyis 47 frtot kézpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Hódásghon, 1889. évi augusztus hó 23-án
A hódásghai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

876. sz.
tkvi 1889

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a sztanisicsi takarékpénztár végrehajtónak Rendl Ádám sztanisicsi lakos végrehajtást szenvedő elleni 122 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Sztanisicsen fekvő, a sztanisicsi 1709. számú tjkvben 642. hr. 576. ö. i. szám alatt foglalt, felerészben Rendl Ádám végrehajtató és másik felerészben neje szül. Weiner Mária nevében álló és így az egész ház és beltelekre a végrehajtási törvény 156. §. d) pontjára a C 1. és 2. sorszám alatt Pető Mátyás és neje Pető szül. Lang Katalin javára bekebelezett holtig tartó lakás haszonélvezeti jogának épen tartása mellett az árverést 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1889. évi november hó 19-ik napján délelőtti 9 órakor** a sztanisicsi község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 40 frtot kézpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 16-án.
A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Vendéglő bérbeadás

Adán, közel a piachoz, egykor a „Két szőlőfűrt“-höz.

A vendéglő áll a korcsmai helyiségen kívül egy ebédlő, három vendégszoba, konyha, két kamara, jó pince, betervezett nagy bejárat, mely nyáron át mulatóhelyül is szolgál, befásított és kikövezett szép udvar és kerttel. **1890. május 1-étől** fogva, kedvező feltételek mellett egy vagy több évre kivehető.

Bővebb felvilágosítást kaphatni az adai postai és táviráda-épületben.

Özv. Piringer Edéné,
tulajdonos.

3-3

Hirdetmény.

Alóírott község előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a község tulajdonát képező halászati jog 1890., 1891. és 1892. évre, — az országos vásári helypénzszedési jog és a piaci helypénzszedési jog 1890. évre **f. évi október hó 31-én** a község-házánál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek egyenként haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órákban a községi jegyzői hivatalban megtekinthetők.

Szenttamás, 1889. október 1-én.

Ivanits Izidor, 2-2 h. jegyző.
Kováts György, h. bíró.

Pályázat.

A garai róm. kath. népiskolánál lemondás folytán az I. és II. vegyes dalmátjuk tanítói állomás megüresültén, arra **október hó 20-ig** pályázat hirdettetik.

Javadalmak: 350 frt fizetés; 50 frt lakpénz. Kellékek: tanítói oklevél, a magyar és dalmát nyelvben való jártasság. Az állomás november hó 1-én elfoglalandó. Nők is pályázhatnak.

Az okmányok nt. Láng Márton esperes urhoz Csataaljára, Bácsmegeye, küldendők.
Kelt Garán, 1889. október 6.

Ribovics András,
plébános és iskolaszéki elnök.

2-2
3842. szám. A titeli járás főszolgabírájától.
kig. 1889.

Pályázat.

Káty községében egy évi 400 frt fizetéssel javadalmazott segédjegyzői és egy évi 240 frt fizetéssel járó községi adóvegrellátói állomásra pályázat nyitattik.

Pályázni kívánók felhívotnak, miszerint okmányokkal kellőleg felszerelt s a magyar, német és szerb nyelv tudását is igazoló folyamodványokat **folyó évi október hó 24-éig** ezen hivatalnál nyújtsák be.

Titel, 1889. évi október hó 1-én.

3-3
Dr. Nagy Kálmán,
főszolgabíró.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye palánkai járásának alábbi községeiben egy-egy, részint megüresült, részint újabban betöltendő irnoki állásra pályázatot nyitok:

1. Obrovácon 300 frt fizetéssel.
2. Tovarisován 300 " "
3. Szilbáson 300 " "
4. Paragán 300 " "
5. Uj-Palánkán 300 " "
6. Gajdobrán 300 " "
7. Bulkeszen 300 " "
8. Csében 300 " "
9. Novoszellón 300 " "

Felhívotnak mindazok, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtok, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványokat **f. évi október hó 30-ig** hozzám benyújtsák. A választásra újabb határidő fog kitűzteni. Az 1., 2., 3. és 4. alatt megnevezett községekben a magyar nyelven kívül a szerb nyelvnek, s a többi községekben a német nyelvnek tudása is megkívánatik. Palánkán, 1889. évi augusztus hó 30-án.

3-2
Csupor Gyula,
főszolgabíró.

Boreladás.

Kitűnő minőségű vörös, fehér és sillerbor kapható jutányos áron.
A pince fekszik: **Radisics-utca 94. sz.**

7171. sz.
tkvi 1889.

Arverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajtónak Szigrist Gyula és társai végrehajtást szenvedő elleni 630 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 5930. sz. tjkvben Szigrist Gyula és neje szül. Knenbech Berta nevében álló (6044-6046) hr. 577. ö. i. sz. ház és 4333/4 □ ölnyi beltelekre az árverést 720 frtban ezennel megállapított kikiáltási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1889. évi december hó 12-ik napján délelőtti 9 órakor** a kir. törvényszék telekkönyvi hatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 72 frtot kézpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1889. évi augusztus hó 10-én.
A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Egés
Fel
Neg
A la
küld
nek.
don

Egyes szav

Volt
9. száma
okozóiról
a trachom
a tifusz,
okozatja.
nem ismer
(pontalaku
sok meg s
nár, baccill
ban anyagi
van dolgom
Célunk
berről-emb
dekezzünk
A tra
nagy rétege
a gyermeke
az egészsé
bajt. Az eg
nál dívik, s
lakta vidéke
piszok, a ke
a gyakori
jesztői a tra
csakis a bet
keletkeznek
tekben és ez
határozni az
ládról-család
Egyiptomban
vakult a tra
ben a Rajna
— talán Or
juk a legna
vetlen átvit
gyermek fel
ben kaparás
lette illo sz
törülgeti vel
Ily alkalom
fogás. Ennel
egyfűvel v
mással való
a trachomás
készülék, tör
jobb ha a t
mert különbe
család megk
Ha az e
vizsgálja, az
van megtá
láthatók; na
a baj könny
trachoma, ug
ismerheti. K
majdnem kiv
is megbeteg
egy befonyá
elvezeti átlá
rejlik a trach
megrakással
gendő, hogy
gának a tra
A gyógy
különíteni a
az inficiáltól
a beteg, ez k
choma csak k
lebb javíthat
nem írható. A
hogy elhanyag
ció utján. Ily
Németországba
rült kiirtani. A
szerooperációna